

Gentrifiering

Ett användbart diskussionsunderlag i arbetet med källkritik och
elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden

Kandidatuppsats i geografi med kulturgeografisk inriktning

Institutionen för Ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
HT-2015

Författare:
Alexander Svensson

Kurs:
LGE310

Handledare:
Kristina Nilsson Lindström
och Ingrid Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Abstract

This study examined the phenomenon of gentrification. Gentrification is the process where previous work areas turn into more desirable areas as a different type of people starts to move in to the area making it more expensive. One of the crucial effects of this is that the previous residents is unable to afford living there. It is possible to identify two major faultlines in the research and it consists of the researchers either identifying structural laws and forces as crucial factors in the process or researchers who identify individuals as agents who are crucial for the phenomenon to arise. The aim of the study is to compare how two scientists, Robert A. Beauregard and Eric Clark, describes this process by studying their research. The research dealt with is Beauregard's *The Chaos and Complexitiy of Gentrification* (1986) and Clark's *The order and simplicity of gentrification - a political challenge* (2005). The aim is also to create an educational tool for the swedish high school in the process of teaching students source criticism and a developing a critical attitude to the outside world by highlighting and problematize the concept of gentrification and its duality.

The study has been conducted with the method of qualitative text analysis and the study's conclusions is that Eric Clark represents a negative view of gentrification. He highlights the capitalist system and its effects this has on society as a critical factor in how the process arise and therefore has a structural model of explanation. Robert A. Beauregard's views on gentrification is not as negative and he identifies a more extensive complex process with a number of key components. He means that the process can not be explained or understood on the basis of a specific model of explanation because it is too chaotic and complex. There is an expression of a more agent inspired view with Beauregarde as he sees individuals as important in the creation of the process. The study can be used as an educational tool in the process of teaching students source criticism and the development of their critical attitude in the form of a discussion paper as it demonstrates that even scientists and research can be influenced by external factors and the need to take into account the temporal, spatial and political aspects.

Keywords: gentrification, gentrification research, Eric Clark, Robert A. Beauregard, educational tool, source criticism and critical attitude

Förord

Denna uppsats avslutar ett och ett halvt års studier vid Geologen och Handelshögskolan i Göteborg. Jag vill tacka de lärare, handledare och studenter jag mött under vägen som gjorde resan lärorik.

.

Sammanfattning

Denna studie har undersökt fenomenet gentrifiering. Gentrifiering är den process där tidigare arbetarområden förvandlas till mer eftertraktade områden då en annan typ av människor lockas dit. Detta leder till att området blir dyrare att bo i på grund av de investeringsmöjligheter som uppstår och den kommers som ofta följer gentrifierarna in i området. Detta resulterar i en fortsatt gentrifiering och de tidigare invånarna tvingas ofta lämna området då det inte längre har råd att bo kvar. Forskningen har blivit ett slagfält där man sedan 1960-talet kommit fram till ett stort antal olika förklaringar till vad gentrifiering är och hur processen kan uppstå. Det går att identifiera två stora skiljelinjer inom forskningen och de består av de forskare som identifierar strukturella lagar och krafter som pådrivande och avgörande faktorer för processen och de forskare identifierar individer och aktörer som avgörande.

Syftet med studien var att jämföra hur två forskare, Robert A. Beauregard och Eric Clark, som skiljer sig i sin syn på gentrifiering beskriver denna process genom att studera deras forskning. Studien har genomförts med metoden kvalitativ textanalys. Den forskning som behandlats är *The Chaos and Complexity of Gentrification* (1986) och Clark's *The order and simplicity of gentrification – a political challenge* (2005). Syftet var också att skapa ett pedagogiskt verktyg för gymnasieskolan i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden genom att framhålla och problematisera begreppet gentrifiering och dess dualitet. Problemformuleringen studien utgått ifrån är: Hur skiljer sig Beauregard's och Clark's syn på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen sett till *The Chaos and Complexity of Gentrification* och *The order and simplicity of gentrification – a political challenge*? Studiens frågeställningar är: *Vilka faktorer lyfter forskarna fram som centrala kring fenomenet gentrifiering? Vilka förklaringsmodeller till fenomenet använder de? Vilken syn på gentrifieringsprocessen har de?*

Studiens slutsatser är att Eric Clark representerar en negativ syn på gentrifiering. Han lyfter fram det kapitalistiska systemet och dess effekter detta har på samhället som en helt avgörande faktor för hur en gentrifieringsprocess uppstår. Clark har en tydlig strukturell förklaringsmodell och är tydlig med att det krävs en politisk kamp för att stoppa gentrifieringens erövrande av kulturlandskapet och människorna i det. Gentrifiering förutsätter, skapar och förstärker ekonomiska och sociala orättvisor. Clark kritiserar tidigare forskning för att ha varit för dålig på att identifiera och bestämma vilka faktorer som är avgörande för en gentrifieringsprocess. Robert A. Beauregard's syn på gentrifiering är inte lika negativ även om de båda är överens om att processen är en naturlig del av kapitalismen som sådan och skapar orättvisor i samhället. Beauregard identifierar en mer långtgående komplex process med ett flertal avgörande komponenter. I likhet med Clark ser Beauregard kapitalismens struktur som något som förutsätter skapandet av vissa delar av denna process. Han är tydlig med att det inte går förklara processen utifrån en specifik förklaringsmodell då den är allt för kaotisk och komplex. Det finns uttryck av en mer aktörsinspirerad syn hos Beauregarde då individer som potentiella gentrifierare tillskrivs en viktig roll för skapandet av processen.

Undersökningen visar att gentrifiering är något komplext då forskningen så tydligt skiljer sig åt i synen på processen och problematiserar ett antal anledningar till varför forskarna skiljer sig åt. Studien kan därför användas som ett pedagogiskt verktyg i arbetet med källkritik och utvecklingen av elevers kritiska förhållningsättet i form av ett diskussionsunderlag då den påvisar att även forskare och forskning kan vara påverkade av yttre faktorer och att man måste ta hänsyn till tidliga, rumsliga och politiska aspekter. Studien kan användas praktiskt i den svenska gymnasieskolan genom att ställa upp följande diskussionsfrågor:

- Hur ser de båda forskarna på gentrifiering?
- Vilka likheter och skillnader går att identifiera?
- Vilka faktorer framhåller Beauregard som avgörande för en gentrifieringsprocess?
- Vilka faktorer framhåller Clark som avgörande för en gentrifieringsprocess?
- Vilka anledningar kan finnas till att de skiljer sig i sin syn på gentrifiering?
- Diskutera utifrån aspekterna tid, rum och politisk tendens hur det kan komma sig att forskningen kan innehålla olika svar på samma fråga.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	7
1.1	Introduktion.....	7
1.2	Ett pedagogiskt verktyg.....	8
1.3	Problemformulering.....	9
1.4	Syfte och frågeställningar.....	10
1.4.1	Syfte.....	10
1.4.2	Frågeställningar.....	10
1.5	Avgränsningar.....	10
2	Kunskapsöversikt.....	11
2.1	Kulturgeografi och gentrifiering.....	11
2.2	Tidigare forskning.....	11
3	Metod.....	15
3.1	Alternativ metod.....	15
3.2	Material.....	16
3.3	Urval.....	16
3.4	Materialet utifrån de källkritiska principerna.....	17
3.5	Genomförande.....	18
4	Resultat.....	20
4.1	Robert A. Beauregard.....	20
4.1.1	Tre lager av förståelse.....	20
4.1.2	De potentiella gentrifierarna.....	23
4.1.3	Skapandet av gentrifierbara hushåll.....	26
4.1.4	Att bestämma de gentrifierade.....	27
4.1.5	Gentrifieringsprocessen.....	28
4.2	Eric Clark.....	29
4.2.1	En elastisk dock pricksäker definiton.....	30
4.2.2	Ett teoriserande.....	32
5	Analys.....	34
5.1	Likheter hos forskarna.....	35
5.2	Tidsliga och rumsliga aspekter.....	35
5.3	Studien som ett praktiskt verktyg.....	36
6	Slutsatser.....	37
6.1	Studiens praktiska implikationer.....	38
7	Egna reflektioner och framtida forskningsfrågor.....	39
8	Referenser.....	40

1 Inledning

1.1 Introduktion

Gentrifiering kallas ett fenomen som blir allt tydligare i dagens stadsutveckling. Gamla arbetarområden dit ingen velat slänga blickar på många år utvecklas till nya fashionabla bostadsområden. En tidigare svagt socioekonomisk grupp människor i ett område ersätts av köpstarka individer. Den tidigare gruppen tvingas till andra områden och de nya individerna upprättar en ny ekonomisk och social sfär inom detta område. Resultatet blir en social och ekonomisk statushöjning av det givna området. Det är inte bara människor som påverkas av denna utveckling, även det fysiska landskapet exploateras i form av ny infrastruktur. Vanligt förekommande inom denna utveckling är att nya företagscentra och köpcentra upprättas där äldre byggnader tidigare stått stolta. Allt för att möta den nya livsstilen som området nu skall representera. Fenomenet förklaras i NE på följande sätt: "*gentrifiering, social förändringsprocess som består i att individer med hög socioekonomisk status flyttar till stadsdelar som traditionellt har dominerats av individer ur lägre sociala klasser eller från etniska minoriteter*"(www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/gentrifiering).

Vad är det då som gör detta område så intressant? Ser man till nationalencyklopedins förklaring verkar de handla det om ren samhällsutveckling. Ett positivt fenomen ur liberal marknadssynpunkt då den ekonomiska standarden verkar höjas inom städerna. Städer restaureras och möjligheter till större ekonomisk utveckling breder ut sig. Baksidan bör väl vara att de människorna som tidigare bott i området nu tvingas därifrån på grund av den ekonomiska tillväxtens följder: området blir dyrare att bo i då priserna på bostadsmarknaden trycks uppåt. Ser man till till exempel till Göteborg som stad och dess utveckling de senaste 10-15 åren går det att identifiera flera områden som genomgått denna process. Stadsdelarna Haga, Majorna, Lindholmen och Eriksberg har alla genomgått en statusförändring där till exempel de sistnämnda två områdena utvecklats från ett industriområde kantat av enkla arbetarbostäder till ett idag mycket eftertraktat område med höga bostadskostnader. Vad är de för mekanismer som driver på denna process? Hur bör den förklaras och hur ställer sig forskningen på området inför dessa frågor?

För att närma sig detta problem ämnar denna undersökning att analysera Robert A. Beauregard's "The Chaos and Complexity of Gentrification" (*Gentrification of the city, 1986*) och Eric Clark's "The order and simplicity of Gentrification- a political challenge" (*The Gentrification reader, 2010*). Clarks forskning kan ses som ett svar på Beauregard's forskning där det bara genom att titta på titeln på Clarks studie går att se att han inte håller med Beauregard's i hans syn på gentrifiering. Clarks ställer sig alltså i direkt motsatt förhållande till att gentrifiering skulle vara någonting kaotiskt och komplext. Denna studie utgår alltså från att de två ovannämnda forskarna representerar två motsatta förhållningsätt till gentrifieringsprocessen och ämnar till att undersöka hur de skiljer sig åt sett till hur de förklarar processen och de faktorer de lyfter fram som avgörande för att en gentrifieringsprocess skall kunna uppstå.

Robert A. Beauregard skriver inledningsvis på sidan 35 i texten "The Chaos and Complexity of Gentrification" (*Gentrification of the city, 1986*) hur gentrifieringsprocessen underliggande orsaker är osynliga. Vad vi kan se med blotta ögat skriver han är de nya affärerna, de ombyggda husen, restaurangerna som alla är till för att bemöta de nya invånarna: den så kallade "välklädda klassen". De är den "gentrifierande klassen" som med sitt sätt att leva och breda sig påverkar andra människor men också det fysiska området i sig. För de flesta går denna process obemärkt förbi och inga frågor eller kritik väcks då man måste låna miljoner för att ha råd med en lägenhet eller när man genom statistik kan se hur området blir mer och mer homogent. Sverige har en

lång tradition av social rättvisa och en idé om ett så kallat folkhem där alla ska ges samma möjligheter oavsett klass eller etnicitet och där staten skall motverka att klassamhället spränger sönder solidariteten. Gentrifieringsprocessen skapar dock ett samhälle där sociala och etniska grupper fysiskt skiljs åt.

Enligt den marxistiska skolan resulterar denna process just i ren exploatering av arbetarklassen och deras område. Inom den marxistiska forskningen förklaras detta fenomen genom ekonomiska lagar i det kapitalistiska systemet medan den liberala forskningen ser till individens fria utveckling och rörelse som den bakomliggande mekanismen. Detta fenomen verkar fungera som en av många skiljelinjer när det kommer till politiskt och även vetenskapligt ställningstagande. Synen på samhället och människan verkar lysa igenom hos de forskare och den forskning som bedrivs inom området. Man kan alltså se på detta fenomen utifrån olika teorier och även om området är väl forskat kring går svaren kring de krafter som ligger bakom gentrifieringsprocessen tydligt isär. En studie av Clark och Beauregard blir i detta sammanhang relevant då de så tydligt står för två motsatta parter inom forskningsfältet för gentrifiering.

1.2 Ett pedagogiskt verktyg

I *Gymnasieskola 2011* från Skolverket beskriver man på sidan 8 den svenska gymnasieskolans syfte enligt skollagen. Enligt skollagen ska gymnasieskolan inte endast förbereda eleverna för yrkesverksamhet eller fortsatta högskolestudier utan också bistå med en god grund för personlig utveckling, ett aktivt deltagande i samhället och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Svensk gymnasieskola står alltså inför en stor utmaning i varje elev som utbildar sig. Som lärare är man den som varje dag står för fotarbetet kring denna utmaning. Lärare har ett stort antal föreskrifter att följa och utgå ifrån men när det kommer till det pedagogiska arbetet i klassrummet där man möter eleverna är det inte längre lika tydligt hur man ska gå till väga. Alla lärare vet vad som ska göras men inte alltid hur detta arbete skall gå till. Hur förbereder man en elev för ett aktivt deltagande i samhället och hur utvecklar man elevens förmåga till att tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper? Efter tre års arbete som gymnasielärare går det att urskilja en mycket tunn koppling mellan vad lärargärningen skall innehålla och hur detta skall förverkligas. I bakgrund av detta kommer denna studie ämnar till att göra kopplingen mellan vad en lärare skall uträtta och hur detta skall gå till i det pedagogiska arbetet i klassrummet något tydligare genom att praktiskt kunna användas som ett pedagogiskt verktyg i arbetet med källkritik. Studien ämnar inte till att skapa ett färdigt lektionsmaterial då detta hade förutsatt en annan sorts metodik och syfte men den ämnar att fungera som ett diskussionsmaterial att utgå ifrån i arbetet med källkritik.

Som lärare i både Geografi, Historia och Samhällskunskap på en gymnasieskola ställs man dagligen inför utmaningen att arbeta med elevernas förhållningsätt till information. Källkritik är ett av de absolut viktigaste områdena i ett flertal av gymnasiekurserna inom humaniora. Ser man till kursplanerna i dagens gymnasieskola är detta tydligt:

”Eleven kan med viss säkerhet söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra enkla reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från något källkritiskt kriterium om källans användbarhet och dess betydelse för tolkningen”(Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, 2011, sid 82).

”I arbetet med samhällsfrågor kan eleven med viss säkerhet söka, granska och tolka information från olika källor samt göra enkla reflektioner om källornas relevans och trovärdighet”(Ibid, sid 146).

”I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att samla in, bearbeta, kritiskt tolka och värdera rumsliga data samt att formulera och visualisera resultat i form av texter, kartor, bilder,

modeller, tabeller och diagram. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällets behov av olika rumsliga data samt om hur stora informationsmängder kan hanteras med hjälp av digitala geografiska verktyg som geografiska informationssystem (GIS). Fältstudier, exkursioner, laborationer och övningar ska ingå i undervisningen för att observera, identifiera, kategorisera och analysera händelser och förändringar i omvärlden” (www.skolverket.se)

Det första citatet hämtat från Skolverket är ett av kunskapskraven som eleven måste uppfylla för att nå ett godkänt i kursen Historia 1a1. Det andra citatet är ett av kunskapskraven i kursen Samhällskunskap 1a1. Det sista citatet beskriver delar av syftet med ämnet Geografi 1. Dessa kurser är grundkurser i respektive ämnen i den svenska gymnasieskolan. Källkritik och ett kritiskt förhållningsätt till information är alltså någonting grundläggande inom svensk skola som varje elev kommer att möta under sina år på gymnasiet. Torsten Thurén, docent i journalistik och fil.lic. i historia, skriver på sidan 8 i boken *Källkritik* att källkritik är en angelägenhet för alla människor då vi ställs inför att avgöra vad som är sant eller sannolikt men framhåller att källkritiken som sådan är viktigast för forskare inom humaniora och samhällsvetenskaperna. Efter tre år som aktiv lärare är det enkelt att hålla med Thurén. Många av eleverna har svårt med källkritik och de hamnar ofta i en tankegång där de uppfattar källkritiken som ett kursmoment och inte det livslånga förhållningsätt till omvärlden som den svenska skolan tydligt är ålagd att förmedla och hjälpa till att skapa hos eleven. Skolans mål måste ju vara att ge dem förutsättningarna för att skapa ett eget kritiskt tänkande. Till denna problembild tillkommer det faktum att världen liksom idag susar förbi via det enorma informationsflöde som ständigt fyller framförallt de yngre med mer eller mindre okritiska utsagor och påståenden. Thurén skriver att källkritik handlar om att tolka sina källor och hur detta kräver rationalitet och logik. Han menar ordet att *källa* egentligen är missvisande då källan i sig inte är ursprunget till vår kunskap. Han menar att det finns något naivt över en sådan tankegång. Kunskapen hämtar man inte från en källa utan den byggs av mottagaren med hjälp av rationalism och källkritik(Thurén, sid.9). Denna tanke är helt riktig då det är just denna problematik man som lärare möter varje dag. Fakta och kunskap är inte samma sak men eleverna har stora svårigheter att gå från information till att göra den till sin egen kunskap. Det kritiska förhållningsättet och alla de delar och frågor man måste problematisera kring i användandet av denna är en pusselbit som krävs för att ta det avgörande steget från information till kunskap. Rationalitet och logik är stora och tunga ord men i det dagliga arbetet med människor och kunskap är dessa de ständigt närvarande. Källkritiken är en angelägenhet för alla de som är en del av den svenska gymnasieskolan och det är skolans uppgift att hjälpa eleverna med detta. Thurén skriver på sidan 8 i *Vetenskapsteori för nybörjare* hur alla människor behöver en viss kunskap om vetenskap och vetenskapsteori då vi som medborgare dagligen förväntas ta ställning i antal frågor. För att undvika att överlämna alla dessa ställningstaganden till forskare och experter är det viktigt att alla har en viss förståelse kring vetenskapligt tänkande. Denna uppsats kan få just dessa praktiska implikationer för att hjälpa elever skapa ett kritiskt förhållningsätt genom att använda den som ett pedagogiskt verktyg kring arbetet med källkritik och problematisering av vetenskap och forskning genom exemplet gentrifiering och dess begreppsliga dualitet. Slutprodukten av detta arbete kan förhoppningsvis på ett pedagogiskt sätt förmedla hur även allmänt vedertagen forskning kan gå isär och förmedla olika synsätt och svar genom att framförallt fungera som ett diskussionsunderlag. Som lärare på gymnasiet är ett sådant pedagogiskt material som tidigare nämnts på många sätt eftertraktat.

1.3 Problemformulering

Begreppet "gentrifiering" är något som under femtio år problematiserats och analyserats av forskare och sakkunniga men många frågor kvarstår och svaren går isär inom de forskningen. Ser man till begreppet och den forskning som gjorts inom området och den debatt denna lett

fram till befinner man sig snabbt på det teoretiska slagfält som vuxit fram inom gentrifieringsforskningen. Studien ämnar undersöka Robert A. Beauregard's forskning *The Chaos and Complexity of Gentrification* (1986) och Eric Clarks forskning *The order and simplicity of gentrification – a political challenge* (2005) genom att undersöka hur de båda ställer sig till fenomenet och begreppet inom den teoretiska forskningen. Tittar man på titlarna på deras forskningsarbeten framkommer det tydligt att de båda skiljer sig åt markant i sin syn på fenomenet. Detta räcker dock inte för att förstå hur de skiljer sig och varför. Därför krävs det en komparativ litteraturstudie för att få svar på hur de både ser på gentrifiering. Problematiseringen kommer alltså att göras genom att titta på ovanstående forskares syn på fenomenet och de faktorer som styr det och hur dessa skiljer sig åt. Studien ämnar sedan som färdig produkt kunna utgöra ett praktiskt pedagogiskt verktyg i arbetet med källkritik inom den svenska gymnasieskolan i form av ett diskussionsunderlag.

1.4 Syfte och frågeställningar

1.4.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur synen på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen skiljer sig mellan Robert A. Beauregard och Eric Clark genom att studera Beauregard's *The Chaos and Complexity of Gentrification* (1986) och Clark's *The order and simplicity of gentrification – a political challenge* (2005). Studien ämnar även till att ligga till grund för ett pedagogiskt verktyg i form av ett diskussionsunderlag i undervisningen inom gymnasieskolan i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden.

1.4.2 Frågeställningar

Hur skiljer sig Beauregard's och Clark's syn på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen sett till *The Chaos and Complexity of Gentrification* och *The order and simplicity of gentrification – a political challenge*?

Vilka faktorer lyfter forskarna fram som centrala kring fenomenet gentrifiering?

Vilka förklaringsmodeller till fenomenet använder de?

Vilken syn på gentrifieringsprocessen har de?

1.5 Avgränsningar

Undersökningen kommer endast se till den teoretiska forskningen i form av de två ovannämnda forskarnas arbeten inom området för att förhoppningsvis resultera i en orientering inom det teoretiska slagfält Clarks och Beauregard's forskning har kommit att resultera i. Studien avgränsas därför tydligt genom att bara se till de två ovannämnda forskarnas syn på gentrifiering förutom i den forskningsöversikt som kommer att behandlas i kapitel 7 där en mer övergripande bild av forskningen kring detta område presenteras för att ge studien en kontextuell legitimitet.

2 Kunskapsöversikt

2.1 Kulturgeografi och gentrifiering

För att sätta denna undersökning i ett sammanhang behöver man titta på begreppets utveckling. Detta gör att en kunskapsöversikt här blir nödvändig. Gentrifiering är ett område som både statsvetare, etnologer, sociologer, geografer och kulturgeografer under lång tid bedrivit forskning på. Kulturgeografen har visat ett stort intresse för gentrifieringsprocesser i framförallt städerna med ett stort antal forskare och en uppsjö av forskning. Jämför man kulturgeografen med statsvetenskapen som vetenskap menar Torun Signer i sin kandidatuppsats *Gentrifiering ur ett statsvetenskapligt perspektiv* (2014) att statsvetenskapen inte har visat något större intresse för gentrifiering. Hon har i början på år 2014 gjort sökningar på begreppet "gentrifiering" eller "gentrification" i Statsvetenskaplig tidskrift och inte fått några träffar alls. Hon har gjort sökningar på Google Scholar år 2013 med sökorden "gentrifiering" och "statsvetenskap" och endast fått 31 träffar. Hälften av dem var träffar på studentuppsatser (Torun, 2014). I motsats till detta visar en sökning på Google Scholar i november 2015 på sökorden "gentrifiering" och "kulturgeografi" 177 träffar.

Varför det är just kulturgeografen som vetenskap som står för lejonparten av forskningen kring gentrifiering är ingenting denna undersökning kommer att behandla men genom att se på kulturgeografen som vetenskap går det att urskilja ett antal underområden som är särskilt anpassade till studiet av gentrifieringsprocesser så som politisk geografi, ekonomisk geografi, bebyggelsegeografi, befolkningsgeografi, stadsgeografi och social geografi. Gentrifiering är en mångfacetterad process där ett antal viktiga faktorer måste tas hänsyn till så som de ekonomiska, politiska, sociala och fysiska krafterna som råder över människan och landskapet. Genom användandet av dessa discipliner inom kulturgeografen har man sedan forskningen började bedrivas på området gjort stora framsteg och kommit fram till ett antal viktiga svar på vad gentrifiering är och vad den beror på. Ingen annan vetenskap verkar har givit så mycket tid och tagit ett så stort ansvar i sökandet på sanningen om gentrifieringsprocessen.

2.2 Tidigare forskning

Denna undersökning får sin legitimitet i det faktum all forskning långt ifrån är överens om svaret till vad gentrifiering är, vad den beror på och vilka krafter som styr den och möjliggör den. Denna forskning är alltså tvetydig sett till begreppets innebörd och man har under andra halvan av 1900-talet fram till idag inom den teoretiska forskningen framhållit olika faktorer som centrala för gentrifiering som förändrande kraft. Neil Smith framhåller Friedrich Engels som en av de första att observera och notera att det sker en slags förvandling av arbetarområden i Europas industristäder. Engels skriver:

By "Haussmann" I mean the practice, which has now become general, of making breaches in the working-class quarters of our big cities, particularly in those which are centrally situated, irrespective of whether this practice is occasioned by considerations of public health and beautification or by demand for big, centrally located business premises or by traffic requirements... No matter how different the reasons may be, the result is everywhere the same: the most scandalous alleys and lanes disappear to the accompaniment of lavish self-glorification by the

bourgeoisie on account of this tremendous success”

(Neil Smith, 1996, *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city*, sid.33)

Engels preciserar här vad han menar med "Haussmann" (Georges-Eugène Haussmann, fransk stadsplanerare känd för att ha ritat, planerat och förvandlat Paris små trånga gator till öppna avenyer för att göra det svårare att bygga barrikader för upprorsmän och för att lättare kunna skicka ut militärer till häst för att skingra upprorsmännen) och använder begreppet "Haussmann" för att beskriva den generella utveckling som sker i arbetarklassområden där resultatet ser likadant ut alla städer: trånga och farliga gränder försvinner och tas över av bourgeoisieens intressen. Engels pratar här om en förvandling av centralt belägna arbetarområden. Fenomenet är alltså ingenting nytt men processen verkar vara en del av det moderna samhället, det vill säga industrisamhället eller det postmoderna samhället.

Först ut att använda begreppet så som vi känner till det idag var Ruth Glass. Glass som var en urbansociolog använde begreppet gentrifiering i "Introduction: Aspects of change" (1964) där hon beskrev hur Londons medelklass investerade i gamla hus i arbetarkvarter och rustade upp dem. Effekterna av detta var att området fick en förhöjd status då dess fysiska miljö och sociala sammansättning kom att förändras. Detta gjorde att fler och fler valde att flytta in i området vilket då kom att förstärka förändringen och synen på området än mer. Glass valde att kalla denna process "gentrifiering" på grund av det engelska ordet "gentry", som är ett engelskt uttryck för medelklass.

Neil Smith menar i sin "Gentrification and uneven development" (1982) att det krävs ett bredare spektra för att förstå gentrifiering. Smith argumenterar i inledningen att det inte räcker att fokusera på frågorna vilka, var och när. Han menar att man också måste fokusera på varför processen uppstår. Det går inte att förstå processen endast genom att titta på den gentrifierande klassen, det vill säga den grupp som flyttar in i området. Man måste titta på de konsekvenser processen får för de som bor i området som genomgår en gentrifieringsprocess. I sitt sökande på frågan varför processen uppstår kommer Smith kommer bland annat fram till att gentrifiering är en systematisk effekt av den moderna kapitalistiska urbana utvecklingen. Det är här tydligt att författaren söker svaret till gentrifieringen i varför processen kan uppstå mer än att bara titta på de synliga delarna av den, så som den fysiska inflyttningen av medelklassen i ett arbetarområde.

Neil Smith och Peter Williams skriver i första kapitlet *Alternatives to orthodoxy: Invitation to a debate* i *Gentrification of the city* (1986) hur begreppet gentrifiering snabbt efter sin födelse år 1964, kom att kastas in i den akademiska världen och bli institutionaliserat. De förklarar detta genom den snabba gentrifieringsprocessen i städerna och hur begreppet lättvindigt kom att florerat inom populärmedia. Den tidiga forskningen centrerades kring rent empiriska frågor som: Var skedde gentrifieringen? Vilka var gentrifierarna? Inom forskningens *första fas* inom det nya området fanns en tydlig trend. Man satte fokus på den gentrifierande medelklassen och lämnade den dislokaliserade arbetarklassen utanför akademiernas linser och förstoringsglas. Inte heller såg man till det område dit arbetarklassen kom att söka sig utan istället det område som kom att ha gått igenom gentrifieringsprocessen (Smith & Williams, 1986). Ett tydligt problem och förenklande variabel uppstår här inom forskningen. Denna tidiga empiriska forskning kom att sakna kritik och innehöll ofta en försiktigt hyllande ton av begreppet. De skriver att forskningen många gånger var omöjlig att skilja från populärlitteraturens och medias framställning. Man lyfte fram effekterna av processen och bortsåg från de mekanismer som låg bakom dem. Detta var ett fenomen som tydligt tog form inom den amerikanska forskningen (Smith & Williams). Det är här tydligt att Smith fortsatt kritiserar den tidigare forskningen så som han gör i sin "Gentrification and uneven development".

Under sent 70-tal inleds i England *en andra fas* av gentrifieringsforskningen. Denna gång sattes orsak före effekt och man började nu analysera statistik. Man började se fenomenet som en del av ett större sammanhang och som en integrerad process av land/mark- och husmarknaden och inte längre som en isolerad process inom ett givet område. Detta ledde fram till att flera författare teoriserade kring förklaringen av fenomenet som ett resultat av den ojämlika utvecklingen inom markanvändningen i städerna. Smith och Williams menar på att utvecklingen av gentrifieringen i städerna och de framsteg forskningen gått igenom under mitten på 80-talet allt mer pekade på ett komplext fenomen. Det stod nu klart att gentrifieringsprocessen var så mycket mer än fysisk process som kom att innefatta hus och mark. Man såg nu fenomenet som en ekonomiskt, socialt och rumsligt förvandlande kraft. Författarna skriver att underliggande de rumsliga förändringarna i städerna finns ett antal ekonomiska, sociala och politiska krafter som resulterat i en omstrukturering av den industriella basen mot mer serviceinriktade anställningar. De avancerade kapitalistiska samhällena har gått från industrisamhällen till servicesamhällen och på så sätt satt både arbetarklassen och hela klassamhället i rörelse. De menar även att statens interventionsförmåga förändrats och att den politiska ideologin pekar mot större privatiseringar och högre konsumtion. Gentrifieringen av städerna är ett visuellt synligt resultat av denna utveckling enligt författarna (Smith & Williams, 1986).

Smith och Williams beskriver här hur sättet att se på fenomenet gentrifiering förändrats över ungefär 20 år. Ett visst mönster av ökad kritik och misstänksamhet kring gentrifieringsprocessen går att urskilja. Från att ha hyllats som någon slags förnyelsesmekanism i städerna går forskningen mot att se fenomenet som en av baksidorna av det moderna kapitalistiska systemet.

Neil Smith argumenterar i *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city* (1996) för hur bakgrunden till gentrifieringsprocessen går att finna i hans teori *The rent gap*. Smith anser förklaringen och de grundläggande mekanismerna för en gentrifieringsprocess går att finna i hans teori. Smith förklarar gentrifieringsprocessen som beroende av ett räntegap som uppstår då hus byggs för att efter en tid bli mer slitna och för att man lyckas att bygga hus mer konstandseffektivt. Räntegapet uppstår då den faktiska avkastningen minskar då man som hyresvärd inte kan ta ut den fulla kostnad som motsvarar den potentiella avkastningen. Hyresvärderna tvingas då dra ner på hyresavgiften och hamnar i ett läge där investering i bostaden och en höjning av standarden inte kommer ge tillräckligt hög avkastning sett till att framtida höjningar av hyra inte kommer att täcka den kostnaden. Räntegapet är alltså skillnaden mellan den reella avkastningen och den potentiella avkastningen. När investeringar uteblir kommer standarden att sjunka än mer och räntegapet då öka. Själva gentrifieringsprocessen uppstår då detta gått så långt att det blir profitabelt att köpa byggnaden för att sedan investera i den och sedan sälja den för dess potentiella värde. Smith pekar här på vikten av rörelse av kapital in och ur byggnader och områden som potentiellt kan få ett ökat värde och en ökad dragningskraft för potentiella gentrifierare. Centralt i denna teori är alltså människors sökande efter potentiell vinst. Denna teori har fått kritik bland annat av Loretta Lees, Tom Slater och Elvin Wyly som i sin *Gentrification* (2008) väljer att istället för att fokusera på den ekonomiska, strukturella aspekten se till något man skulle kunna kalla för ett aktörsperspektiv. Detta perspektiv fokuserar på gentrifierarna (männliga individer) och inte på ekonomiska strukturella lagar som pådrivande kraft i en gentrifieringsprocess. Dessa aktörer hittar man i den nya medelklassen bland de som inte lockas av ett liv i förorten utan av det mer fria normkritiska livet i staden. Det är tydligt att forskningen på området kan delas in i en mer strukturell del och en mer aktörsbetonad del.

Loretta Lees, Tom Slater och Elvin Wyly beskriver också i sin *Gentrification* hur gentrifieringsprocesser har sett ut under en längre tidsperiod och menar att den kan delas in i

tre delar eller vågor av gentrifiering. *Den första vågen* utspelar sig i efterkrigstidens Europa och USA där medelklassen lämnar stadskärnorna för att flytta ut i de mer fashionabla förorterna. Detta gör att arbetarklassen lämnas kvar inne i stadskärnan i något som mer och mer kan liknas vid slumområden. Under 1960-talet sker en förändring då delar av medelklassen väljer att flytta tillbaka till stadskärnan. Politiker kom att se väldigt positivt på denna utveckling då man insåg att en statushöjning och en förvandling av de nedgångna stadskärnorna låg i deras intresse. Författarna beskriver hur denna grupp av människor som valde att flytta tillbaka till städerna som nämnt ovan ofta sökte någon slags frihetskänsla som de inte kunde finna i förorterna. Ofta kom de att vara homosexuella kvinnor och män, konstnärer eller helt enkelt människor som sökte något annat än det liv förorten erbjuder. Denna grupp kom att bli pionjärgentrifierare. I och med deras flytt in i området kom fler och fler människor att söka sig till det "nya" området men känslan av att det vore lönsamt att investera sitt eget kapital i en bostad i området. Fler investeringar och spekulanter får priserna att gå upp än mer. Författarna beskriver den grupp som nu flyttar som mer konservativ än den kreativa klassen som vart de första att gentrifiera. Detta gör att den andra gruppen av gentrifierare kan ses som en mer traditionell medelklass som anser att ett liv i staden inte måste innebära att man umgås och lever över klassgränserna. Detta faktum är avgörande för det faktum att det nu blir svårt för de tidigare invånarna att bo kvar då det blir dyrare att bo där och för att områdets fysiska karaktär nu förändras.

Den andra vågen av gentrifiering menar författarna tar fart efter 70-talets ekonomiska kriser då den nya finansmarknaden växer fram. Staden anses inte nu längre tillhöra industrin eller industriarbetarna utan en mer kapitalstark grupp människor tillhörande finans- och tjänstesektorn. Denna nya grupp människor söker sig nu in till städerna för att investera i ett bra och centralt boende. Först nu under den andra gentrifieringsvågen uppstår det protester mot gentrifieringen. *Den tredje och sista vågen* av gentrifiering handlar enligt författarna om en intensifierad politisk inblandning sett till att den lokala politiken blir en mer central aktör för gentrifieringsprocesser där man från politiskt håll väljer att fokusera på gentrifieringens positiva effekter för städerna (Lees, Slater & Wyly, 2008)

Ser man till deras syn på vad det är som möjliggör en gentrifieringsprocess så menar författarna att processen innehåller fyra delar: Kapitalinvesteringar i ett område, en social uppgradering av området, en fysisk förändring av landskapet och en undanträngning av arbetarklassen som tidigare huserat i området. Man använder här begreppet "displacement", vilket i detta handlar om hur arbetarklassen trängs undan. Man lägger alltså här fokus på effekten av gentrifiering, något som författarna anser vara något problematiskt då de anser att det finns en motsättning mellan medelklassen som flyttar in området och den dislokaliserade arbetarklassen. Det går också att urskilja en slags förändring över tid sett till de aktörer som författarna lyfter fram som centrala för och pådrivande i en gentrifieringsprocess.

I de delar av den tidigare forskningen som här presenterats kan man urskilja en dualitet i begreppet. Forskningen verkar inte vara överens om vad gentrifiering beror på och vad som krävs för att en gentrifieringsprocess skall kunna uppstå. Eric Clarc och Robert A. Beauregard är ett bra exempel på just denna problematik inom forskningen på området. Nedan följer en undersökning som ämnar försöka förstå på vilket sätt de två skiljer sig åt i sin syn på gentrifiering.

3 Metod

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur synen på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen skiljer sig mellan Robert A. Beauregard och Eric Clark. Arbetsgången kommer att bestå av att först läsa, undersöka, bearbeta och analysera det stoff forskningen innehåller och sedan sammanfatta de två undersökta forskarnas syn på och förklaring till fenomenet. Nästa moment är att i en analys jämföra denna teoretiska forskning för att uppfylla undersökningens syfte och tydliggöra hur forskningen skiljts sig åt mellan de två forskarna och vilka olika förklaringar till gentrifieringsprocessen som de påvisar. Slutligen ska resultatet sammanställas för att göra det tydligt vad som utmärker de två forskarnas syn på de mekanismer som behövs för att en gentrifieringsprocess skall kunna ta form. Hur skall detta då gå till rent metodiskt?

Författarna i *Metodpraktikan* (2012) beskriver på sidan 210 den kvalitativa textanalysen som en metod som bygger på att man genom noggrann läsning av textens delar, helhet och kontext vill lyfta det fram det väsentliga innehållet. De menar också att fördelen med den kvalitativa textanalysen kontra den kvantitativa är att det sökta stoffet i en text kan ligga dolt och därmed kräva en intensiv läsning. Det är alltså genom användandet av metoden kvalitativ textanalys undersökningen kommer att genomföras. Studien ämnar till att jämföra två forskares syn på gentrifiering vilket gör att studien även är komparativ. Författarna lyfter på sidan 210 fram filosofen Mats Furbergs syn på metoden kvalitativ textanalys. Denne menar att metoden går ut på att läsa texten aktivt, att ställa frågor till texten för att sedan se efter om texten eller man själv som läsare kan besvara dessa frågor. Författarna menar att den kvalitativa textanalysen kan användas på två sätt: genom att systematisera innehållet och genom att kritiskt granska innehållet. Detta arbete kommer att bygga på båda dessa delar då systematiseringen är en viktig del då det handlar om att komparativt undersöka de båda forskarnas syn på gentrifiering men också till viss del att kritiskt granska eller i alla fall analysera utifrån redan utvalda problemformuleringar frågor och kriterier.

3.1 Alternativ metod

När man arbetar med den kvalitativa metoden och studerar texter kan man göra detta på olika sätt. En vanlig metod att använda i studiet av texter och forskning är en diskursanalys. Den kvalitativa textanalysen ligger inte långtifrån diskursanalysen. Att använda en sådan metod till denna studie hade varit fullt genomförbart men hade inte gått i linje med studiens syfte. Hur skiljer sig de två metoderna då åt? I *Metodpraktikan* tar författarna på sidan 212 upp olika sätt att använda en diskursanalys och som i traditionell mening syftar till att undersöka de maktförhållanden som råder i samhället genom att undersöka språket och språkets förmåga att forma och bestämma verkligheten. De menar att denna metod gör det möjligt att analysera det som sägs eller skrivs, identifiera vissa ord så kallade ”flytande signifikanter”, alltså de ord som rådande diskurs försöker fylla med mening och kraft. Undersökningen syftar inte till att kritiskt granska diskursen, identifiera ”flytande signifikanter” eller de maktförhållanden som man genom språket kan identifiera utan fokuserar på att visa skiljelinjer mellan de två forskarnas syn på de bakomliggande faktorerna och mekanismerna kring gentrifiering. Detta gör att undersökningen bör genomföras med hjälp av metoden kvalitativ textanalys hellre än genom en diskursanalys. Arbetsgången kommer alltså inte här att innebära ett räknande och uppstaplande av återkommande ord eller begrepp utan genom komparativ kvalitativ textanalys av synen på gentrifiering som forskarna representerar. Syftet är att identifiera förklaringsmodeller, bakomliggande mekanismer och faktorer som styr uppkomsten av en gentrifieringsprocess.

I *Kulturgeografi- en ämnesteoretisk introduktion* lyfts problematiken kring hur ett givet samhälle i en given tid dikterar olika syner på forskning och det denna berör. Man diskuterar begreppen "paradigm" och "diskurs". Denna undersökning syftar till att undersöka två forskares arbeten från två olika tider. Kan teoretikerna verkligen teoretisera utan att så att säga färgas av sin tids rådande paradigm? Troligtvis inte. Detta gör att man måste ta hänsyn till tidsaspekten. Ett samhälle dikteras av rådande paradigm och all forskning påverkas av rådande diskurs vilket gör att denna analys och jämförelse av källorna måste ta hänsyn till tidsaspekten. Detta kommer att tas hänsyn till, diskuteras och problematiseras senare i uppsatsen. Nästa del att diskutera är den rumsliga aspekten. Beauregard är amerikan och arbetar och bedriver forskning i en angloamerikansk miljö medan Clark bedriver sin forskning i Lund i ett skandinaviskt klimat och miljö. Vem det är som bedriver forskningen kan alltså vara avgörande för resultatet. Denna undersökning har alltså både tidsliga och rumsliga aspekter att ta hänsyn till. Detta är mer en tillgång än ett problem för denna studie då den inte syftar till att finna svaret på vad gentrifiering är för något utan istället lyfta fram de skiljelinjer som finns inom utvald forskning och att blottlägga dem. Kopplingen till studiens pedagogiska syfte blir här tydlig då det är identifieringen av hur de båda forskarna skiljer sig åt och diskussionen kring varför de skiljer sig åt som kan mynna ut i ett diskussionsunderlag för den svenska gymnasieskolan i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden.

3.2 Material

De akademiska texter undersökningen syftar till att undersöka och analysera är alla skrivna av framstående forskare inom fältet. Neil Smith och Peter Williams utgör med texten *Alternatives to orthodoxy: Invitation to a debate (Gentrification of the city, 1986)* stoffet i kapitlet *Kunskapsöversikt*. Boken är en antologi med författarnas egen forskning och andra författares tidigare forskning från en tjuugoårsperiod. Smith var då textsamlingen kom ut assisterande geografi-professor vid Columbia University och har bland annat skrivit rapporten *Uneven development: nature, capital and the production of space* och Williams var assisterande direktör vid The institute of housing i London. Forskning av Loretta Lees, Tom Slater och Elvin Wyly kommer också att ingå i kapitlet *Kunskapsöversikt*. Deras bidrag till är hämtat från boken *Gentrification (2008)*.

Lejonparten av studien kommer att centreras kring Robert A. Beauregard's och Eric Clarks forskning *The Chaos and Complexity of Gentrification* respektive *The order and simplicity of gentrification – a political challenge?* Det är denna del som kommer att analyseras och ställas mot mina frågeställningar. Beauregard's forskning är hämtad ur Smith och Williams antologi *Gentrification of the city*. Eric Clark's forskning är hämtad ur antologin *The gentrification reader (2010)* där Loretta Lees, Tom Slater och Elvin Wyly som nämnts ovan agerat redaktörer. Lees är professor i kulturgeografi vid Kings College i London och Slater är lektor i kulturgeografi vid School of Geosciences vid University of Edinburgh i England. Wyly är Associate Professor of Geography vid University of British Columbia i Canada.

Anledningen till att Clarks och Beauregard's texter är hämtade ur och refererade till via antologier var för att det var genom antologierna jag först kom i kontakt med dem och för att det var ett oproblemiskt sätt att komma åt forskningen i fysisk form. Beslutet togs i förhållande till den tidsaspekt som överskuggar ett uppsatsskrivande.

3.3 Urval

Ser man till urvalsprocessen och val av källor skulle man kunna säga att idén till denna studie kom till efter det att de forskningen av de båda hittades och ställdes gentemot varandra. Det blev då tydligt att de två texterna utgör varandras motpoler i synen på gentrifiering och en möjlig studie på detta blev då intressant och rimlig. Källorna till detta arbete kom att alltså inte att sökas och väljas för att passa ett redan bestämt syfte. Det stod tidigt klart i arbetsprocessen

att studien skulle centreras kring gentrifieringsforskningen men syftet uppenbarades sig inte förrän de två utvalda forskningsarbetena kom att skiljas från resten av forskningen. Både Beauregard och Clark har publicerat nyare forskning än den denna studie ämnar undersöka. Anledningen till det urval som gjorts kring den forskning som här kommer att bearbetas beror som ovan nämnt på att de fungerar som varandras motpoler i synen på de mekanismer som ligger bakom gentrifieringsprocesser. De två undersökta texterna centreras kring hur de själva ser på fenomenet och Clarks forskning tar på många sätt avstamp i Beauregards forskning. Det faktum att de båda texterna representerar två olika sätt att se på en och samma sak gör att de lämpar sig för denna studie som ett försök att skapa ett pedagogiskt material i arbetet med källkritik på gymnasieskolan. Beauregard's och Clark's utvalda forskning är ett gott exempel på ett begrepps dualitet och bör passa utmärkt att analysera för att skapa ett praktiskt verktyg i arbetet med elevers kritiska förhållningsätt. Detta gör det aktuella urvalet relevant.

3.4 Materialet utifrån de källkritiska principerna

I kapitel 4 i ”*Metodpraktikan*” definierar författarna begreppet *validitet* som att man mäter det man påstår att man mäter. Frågan är enligt författarna: Undersöks empiriskt det som man på den teoretiska nivån påstår att man undersöker? Ser man då till validiteten i denna undersökning bör man ställa frågan: Undersöks det som uppsatsen syftet efterfrågar, det vill säga lyckas studien så som den är utformad att undersöka de två forskarnas syn på gentrifiering. I sammanhanget handlar det alltså om att använda sig av rätt arbetsmetod vid rätt tillfälle och att kunna operationalisera undersökningen, det vill säga att kunna genomföra den rent praktiskt. Att göra en kvantitativ undersökning kring de två forskarnas syn på gentrifiering hade inte uppfyllt studiens syfte medan genom användandet av en kvalitativ textanalys kan studien närma sig forskarnas förhållande till gentrifiering och göra något meningsfullt av resultatet. Vilka problem kan här uppstå? Problemet med all forskning är att någon måste utföra den vilket alltid medför en viss grad av subjektivitet. Detta måste man som forskare ta hänsyn till genom att identifiera och diskutera den effekt man som forskare kan ha på resultatet av en undersökning. Som inläst och intresserad av begreppet gentrifiering är det givet att jag har en viss grad av förförståelse för begreppet och för forskningen kring gentrifiering vilket skulle kunna påverka objektiviteten i studien. Genom att strikt analysera forskarnas litteratur utifrån problemformuleringarna genom användandet av den kvalitativa textanalysen bör förförståelsens inverkan på uppgiftens objektivitet kunna minimeras.

Ser man till reliabiliteten i denna studie, det vill säga pålitligheten till att resultat inte är påhittat eller på annat sätt förvanskat är det viktigt att titta på om undersökningen skulle kunna genomföras på exakt samma sätt en gång till. Hur transparent är arbetssättet? Framkommer det hur studien genomförts? Genom att som författare vara tydlig med hur den exakta arbetsgången gått genom att titta på den metod som använts och applicera de på de källor som finns i angivna i arbetet utifrån de inledande syftet och problemformuleringarna är denna studie möjlig att återskapa.

Rent källkritiskt kan man titta på studien och källorna utifrån de fyra källkritiska principerna. Författarna skriver på sidan 279 i *Metodpraktikan* (2012) hur dessa regler har sitt ursprung i historieskrivningen. Kriterierna man utgår ifrån är: källans äkthet, oberoende, samtidighet och dess tendens. Dessa kriterier går att applicera på all form av källor och men i detta fall är det framförallt relevant att ha en källkritisk diskussion kring källornas tendens. Frågan man här bör ställa är: Är författarna objektiva eller subjektiva i sin framställning av fenomenet gentrifiering i de två undersökta texterna. Svaret på denna fråga är givetvis att de inte är helt objektiva och att materialet på många sätt är tendensiöst. Det är dock detta som gör materialet relevant för

denna undersökning. Så länge studien tar hänsyn till att de båda forskarna både har politiska, rumsliga och tidsliga tendenser är detta till studiens fördel då den ämnar undersöka just forskarnas sätt att se på och förklara hur en gentrifieringsprocess uppstår. Att de båda forskarna skiljer sig åt i sitt förhållningssätt till gentrifiering är något studien utgår ifrån och intressant blir istället att undersöka hur och på vilket sätt de skiljer sig och sedan i analys av resultatet problematisera och diskutera varför de skiljer sig åt sett till politiska, rumsliga och tidsliga aspekter. Inte minst för studiens möjliga praktiska implikationer som ett pedagogiskt verktyg i form av ett diskussionsunderlag i arbetet med källkritik i den svenska gymnasieskolan är detta centralt.

3.5 Genomförande

Den forskning som valts ut för denna uppsats är alltså Robert A. Beauregard's *The Chaos and Complexity of Gentrification* (1986) och Eric Clark's *The order and simplicity of gentrification – a political challenge* (2005). Beauregard's forskning består av 19 sidor medan Clark's består av 5 sidor. Det kan uppfattas som anmärkningsvärt att de två texterna skiljer sig åt så markant i kvantitet men anledningen till detta är att Beauregard arbetar med och behandlar fenomenet på ett annorlunda sätt än Clark vilket de två verkens titlar även avslöjar. Att de två källorna så tydligt skiljer sig åt på detta sätt ligger också till grund för att de valdes ut för att jämföras, problematiseras och analyseras. Det är alltså av intresse för undersökningen att de så markant skiljer sig åt fast att de båda författarna anser sig analysera och problematisera samma sak.

Ser man till de båda forskarnas akademiska bakgrunder skiljer de sig åt på flera sätt. Beauregard har sedan 70-talet bedrivit forskning på området och producerat ett antal framstående texter. Beauregard var vid denna tid "associate professor" vid the Department of urban planning and policy development vid Rutgers university. Han har författat bland annat *When America Became Suburban* (2006) och *The Textures of Property Markets: Downtown Housing and Office Conversions in New York City* (2005). Han har en bakgrund inom både arkitektur, stads- och regionalplanering. Han är även docent inom socialpolicy vid Helsingfors universitet och har agerat and professor vid "the Department of Geography, King's College, London år 2008. Idag är han "Professor of Architecture, Planning, and Preservation vid Columbia University. Beauregard är alltså en forskare med stor bredd och en lång meritlista.

Eric Clark är kulturgeograf och professor vid institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi vid Lunds universitet och även professor emeritus vid LUCSUS (Lunds universitets centrum för studier av uthållig samhällsutveckling). Clark har framförallt producerat forskning inom området på 2000-talet. Han har tidigare bland annat publicerat *Does welfare matter? Ghettoization in the welfare state* (2003) och *Generic gentrification: Ordinary gentrification, cycles of accumulation and polarization in Stockholm, Gothenburg and Malmö 1986-2001* (2007). Clarks senaste publikation kom ut 2015 under namnet *Afterword: The Adventure of Generic Gentrification*. Clark beskriver sin egen forskning som centrerad kring bland annat politisk ekonomi av rum och processer av socialgeografisk förändring, speciellt hyra av mark som underliggande kraft bakom gentrifiering och "land grabbing". Hans arbete fokuserar på urbana miljöer och hans forskning bedrivs i relation till jämställdhet och hållbarhet. För tillfället fokuserar Clark på hållbar utveckling kring öar, bland annat Island. Clark's meritlista är inte lika lång även om denne också haft stora akademiska framgångar och ett stort antal publicerade forskningsarbeten. De två forskarna har alltså lite annorlunda bakgrunder så som akademisk bakgrund men också att de arbetet inom skilda miljöer men deras gemensamma nämnare är det delade intresset kring de processer som verkar och styr i det av människans skapade kulturlandskapet. Att det alltså finns rumsliga aspekter att ta hänsyn till är som tidigare nämnt en fördel mer än något annat sett till studiens möjliga praktiska implikationer.

Efter att ha valt ut lämplig forskning ställs man alltid inför samma problem: Hur ska undersökningen operationaliseras, det vill säga hur ska det praktiska arbetet med källorna gå till? Då denna studie är kvalitativ och jämförande var det naturligt att först läsa igenom källorna för att sedan författa ett antal rimliga frågor att ställa texterna mot. Vad jag kom att söka efter i källorna är precis som uppsatsen frågeställningar avslöjar de faktorer och förklaringar eller förklaringsmodeller som författarna använder sig av. Under denna process lästes texterna igenom och undersöktes fem gånger samtidigt som anteckningar och notiser togs i förhållande till frågeställningarna. På sidan 210 i *Metodpraktikan* (2012) beskriver författarna hur just en intensiv läsning av materialet är relevant för att hitta de passager i texten som är viktigare än andra för att försöka fånga analysenheterna. I denna undersökning är det just de faktorer och förklaringar till gentrifieringsprocessen som utgör analysenheterna. Respektive forskares texter skrevs ner och sammanfattades och problematiserades för att sedan ställas mot varandra. Det som då blev tydligt var att stora mängder information kring forskarnas olika syn på gentrifiering ställdes mot varandra. Det krävdes bearbetning för att få ut det väsentliga ur varje text utan att tappa kontexten. Detta kom att bli mycket tidskrävande och blev den största arbetsinsatsen under skapandet av kapitlet *Resultat*. När detta sedan var gjort analyserades varje författare noggrant genom de frågeställningar studien centrerats kring. Resultatet av detta blev sedan kapitlet *Analys*. För att sedan göra studien till ett möjligt praktiskt verktyg för lärare inom den svenska gymnasieskolan i arbetet med källkritik ställdes de båda forskarnas syn på och förklaringar till gentrifieringsprocessen tydligt upp mot varandra för att påvisa skillnader och likheter på ett tydligt och strukturerat sätt.

4 Resultat

4.1 Robert A. Beauregard

Robert A. Beauregard skriver inledningsvis i kapitlet *The Chaos and Complexity of Gentrification* i antologin *Gentrification of the city* (1986) hur gentrifieringsprocessen underliggande orsaker är gömda från oss. Vad vi kan se med blotta ögat är de nya affärerna, de ombyggda husen, restaurangerna som alla är till för att bemöta de nya invånarna: den välklädda klassen. Han menar att positivistisk forskning, medial uppståndelse och ombyggnationshysteri fördunklat den egentliga betydelsen av denna process. Han skriver att syftet med denna text är att presentera en teoretisk analys av processen som ser förbi de enkla svaren och går in på djupet på begreppets olika betydelser. En metod som krävs när det kommer till ett komplext problem som detta. Han menar att tyngdpunkten måste läggas på just denna komplexitet och ovisshet i samband med de strukturella dimensionerna inom avancerad kapitalism (Smith & Williams, 1986)

4.1.1 Tre lager av förståelse

Beauregard behandlar förståelsen och innebörden av begreppet i avsnittet "Meaning and epistemology" och menar att dessa två skiljer sig. *Det första yttre lagret* av förståelse kring fenomenet är de förklaringar och analyser gjorda av "city magazines", markägare, borgmästarkontor och andra parter så som finansinstitut som är missledande och framförallt skapar en ideologi om att förstärka processen. Han skriver att inom *detta första yttersta lager* av vår förståelse finner vi "*urban pioneers*" som riskerar sitt kapital och sig själva för att förvandla ett smutsigt och oattraktivt arbetarområde till ett område för det goda livet. Här upprättas en ny urban livsstil som står för konsumtion och är till för de som inte tyngs av sociala eller ekonomiska bördor. Dessa gentrifierare lever nu i områden som reflekterar deras smak och vardag. Här kan de shoppa i affärer med hög status och gå på restauranger där de kan synas bland varandra. Det är denna urbana livsstil stavad "civiliserad" som enligt Beauregard tagit över och strypt den gemenskap livet i städerna skulle förstärka. Han fortsätter sitt resonemang och skriver att detta bara är en sida av förståelsen kring gentrifieringprocessen. Han menar att detta är en verklig del av processen men inte på något sätt är representativ för dess helhet. Han ser hur bilden av staden och områdena i den blivit manipulerade för att öka investeringar och få fler att önska att den livsstilen vore deras. Detta är just denna önskan och sneda bild av processen som är problematisk när det kommer till förståelsen av gentrifieringen i dagens städer till stadens intressen.

"A portion of the previous chapter was devoted to unmasking this "frontier imagery of gentrification " with its pioneers, invisible natives urban homesteading , myth of upward (through spatial) mobility and the city as a wilderness to be recaptured and tamed" (Smith & Williams, 1986, s 36) Detta citat visar ganska tydligt Beauregard's syn på den positivistiska bilden av gentrifieringsprocessen. Han verkar vilja krossa illusionen om denna process som något positivt och så att säga slänga ut alla dess skallet ur garderoben. Han fortsätter och skriver att den positivt hegemoniska inställningen till förnyelse gör allt motstånd svårt och lockar dit mer kapital och investeringar. Denna hegemoni får gentrifieringsprocessen att verka som något som verkar i stadens och dess utvecklings intresse.

Beauregard fortsätter nu sitt resonemang kring uppfattningen av begreppet genom att gå in på *det andra lagret av förståelse* han anser existerar kring detta fenomen. Han tar nu upp den förståelse som empirisk forskning resulterat i. Han nämner namn som Gale, Spain och Laska som centrerat sin forskning kring förändringar i den fysiskt strukturerade miljön och lämnat sekundär forskning åt sidan. Med denna strikt empiriska metod anser han att de misslyckats med att förklara själva gentrifieringsprocessen och bara presenterat dess fysiska karaktär. Han

menar att de dynamiska krafter som styr processen sätts ur spel och att denna forskning endast visar en endimensionell bild av det hela. Dessa arbeten är enligt Beauregard förenklingar där man på ett weberianskt vis idealiserar och förenklar processen, gentrifierarna och det gentrifierade området till den grad att det blir omöjligt att sätta in fenomenet i någon historisk eller rumslig situation. Här följer nu den förenkling Beauregard skriver om: Den "vanliga" gentrifieraren ses som ett singel eller dubbelhushåll bestående av välmående professionella individer. Dessa är villiga att riskera en satsning i ett nedgången område och restuarera huset med sitt kapital. Han fortsätter med hur detta antagligen är deras mål, att just nå den där urbana livsstilen och ta till vara på en finansiellt stabil position på husmarknaden.

Ser man till detta hushåll med sitt stöd till lokala affärer och företag, stöd till bevarandet av området och sin skattesats till stadens kassa är det helt i linje med stadens intressen. De områden processen tar över är äldre, slitna områden bebott av låginkomsttagare. Områdena ligger nära de centrala delarna av staden, närhet till parker och bjuder ofta på goda vyer. Beauregard skriver att husen är nedgångna med strukturen står intakt och att relativt små ingrepp gör husen tillräckligt goda för det gentrifierande hushållet. Nu kommer vi till den kanske mest avslöjande delen av processen eller i alla fall det som ofta speglar en gentrifieringsprocess. Även om det endast krävs små ingrepp inuti huset läggs nu energi och pengar på fasaden och på värdet på huset går upp. Detta skulle man kunna säga är den inledande fasen på processen. Beauregard ser nu till just denna förenkling av processen och menar att grunden av den skulle vara uppköpandet av hus av rika människor eller mellanhänder som ser investeringsmöjligheter så som spekulanter eller utvecklare. Nu följer uppgraderandet av husen och lägenheterna, statliga satsningar i det området runt omkring så som skapandet av nya parker eller restaureringen av redan existerande, servicen riktas mot att se till den nya klassens behov, området stabiliseras och brottsstatistik minskar och området genererar mer skatt till staten.

Ser man på det väldigt enkelt ser det ut som liten ekonomisk satsning som i större skala sedan leder till kulturella och sociala förändringar i området. Att se på denna förenklade bild som Beauregard presenterar och så tydligt kritiserar verkar denna process endast vara något positivt. Att områden som går från att vara nedgångna, kanske till och med osäkra att vistas i förvandlas till säkra och fashionabla områden kan ju inte vara något annat än total framgång. Att människor kan leva sina drömliv i staden är även det önskvärt. Men vilka faktorer gömmer sig egentligen bakom processen? Det är just detta Beauregard anser fördunklas bakom denna positivistiska förenkling.

Vi har nu kommit till vad enligt Beauregard är *det tredje lagret av förståelse*: den teoretiska analysen som enligt honom ligger så mycket närmare kärnan i gentrifieringsprocessen. Han tar nu upp skrifter av Neil Smith, en teoretiker som nämnts tidigare. Smith inleder sina båda arbeten med starka teoretiska grunder inom materialistisk historiesyn. Smith tar hjälp av Karl Marx teorier för att bena ut processens bakomliggande faktorer. Dessa två skrifter är den ena från 1979 och den andra från 1982. Ser vi till den första skriften som Beauregard tar till för att presentera sin teori om det tredje lagret av förståelse skriver han hur Smith lyfter fram den ojämna utvecklingen inom mark- och landmarknaden inom storstäder. Smith menar att investeringar inte gjorts inom vissa av de centrala delarna medan stora investeringar gjorts i finare förortsområden och på så sätt satt marknadspriset på dessa centrala delar långt under sitt potentiella grundvärde. De som söker investeringsmöjligheter hittar nu snabbt till dessa billiga, dock centralt belägna områden då "the suburbs" investerats i till bristningsgränsen. Detta finans- och bostadsmarknadskapital tar nu till åtgärder och restaurerar gammalt och konstruerar nytt på denna billiga mark och för att fånga den så otroligt lukrativa skillnaden mellan det reella och det potentiella marknadsvärdet. Beauregard menar på att det kan vara just denna ojämna utveckling inom mark- och landmarknaden inom storstadstäderna som ligger till grund för gentrifieringsprocessen.

Beauregard lyfter nu fram Smiths andra arbete daterat år 1982 där han finner argument som går hand i hand med data Smith presenterade i sitt tidigare arbete. Detta argument menar Beauregard tar plats i ett annat lager av mening och förståelse. Utgångspunkten är här den historiskt ojämna nationella och internationella kapitalismen. Den regionala landmarknadens värdecykel är nu kopplad till den mer storskaligt nationella och internationella ekonomin. Smiths argumenterar i sitt arbete vidare om att det fallande värdet av kapital och överproduktion av varor lett kris inom kapitalismen. Denna kris menar Smith kan endast tas itu med genom att kapitalet hittar nya möjligheter till investering. Möjligheter som går att finna i billiga landområden i de centrala delarna av städer. Smith skriver hur denna kris resulterar i ett skifte av kapitalinvestering från produktion till marknaden för redan existerande byggnader. Inom denna marknad är det just dessa områden med lägre reellt värde än det potentiella som lockar. Beauregard menar nu på att dessa argument går hand i hand men att poängen är att gentrifieringsprocessen nu inte längre står som en fraktion inom varken ojämn stadsutveckling eller kapitalism utan som ett komplext fenomen invävt inom den avancerade kapitalismen. Smith menar på att gentrifieringen fortgår i den takt som den kan motverka det fallande värdet av kapital (Smith & Williams, 1986, sid 39).

Beauregard menar på att dessa teoretiska förklaringar, även då de ger en mer ingående blick i vad som kan vara kärnan i processen, faktiskt innehåller vissa problem. Argumentet kring "*The rent gap*" menar Beauregard endast ger oss en förklaring till vad som är nödvändigt för processens fortlevnad. Han ifrågasätter Smiths marxistiska teori om processen genom att lyfta fram ett exempel: "*Observation shows that many areas of central cities have rent gaps greatly in excess of those areas that gentrify. Thus the theory cannot easily explain why Hoboken (New Jersey) becomes gentrified, but Newark – where capitalized ground rents are extremely low and whose locational advantages relative to Manhattan and transportation facilities are on a par with Hoboken's - does not*" (Smith & Williams, 1986, s 39). Beauregard ser teoretiska svagheter i detta argument och i argumentet om profitens fallande värde. Här gör han en intressant iakttagelse och vänder upp och ner på Smiths teori. Smith menar på att ojämn utveckling kan förklara gentrifieringsprocessen och "*the rent gap*" medan Beauregard skriver att gentrifieringsprocessen och "*the rent gap*" kan ses som attribut av den ojämna utvecklingen och inte nödvändigtvis som processen utgångspunkt. Han menar även på att Smiths teorier presenterar en ideal-bild av fenomenet och tar på så sätt inte hänsyn till dess mångsidighet. Faktumet att Smiths argument börjar och slutar i den ekonomiska produktionssfären ser Beauregard som en svaghet då han menar att argumenten bortser från de andra så viktiga komponenterna inom gentrifiering: reproduktion och konsumtion. (Smith & Williams, 1986, s 39)

Efter att Beauregard presenterat tre olika grader av förklaring inom området och de kunskapsteoretiska problem som uppstått skriver han att identifierandet av dessa problem kan guida teoriserandet åt rätt håll. Nödvändigt är det nu att se förbi dessa lager tre lager och penetrera djupare in i processens kärna. Arbetet får inte fördunklas inom ideologier eller icke representerad data. För att förstå processens dynamik måste man nu se förbi det fenomenala i processen, något som många tidigare försökt med. Den andra nödvändigheten ligger i att se gentrifiering som något kaotiskt och innehållande ett flertal olika processer och händelser som sker i symbios och resulterar i en gentrifieringsprocess. Beauregard menar att dessa processer samlats under samma ideologiska flagga och tros ha kunnat ses på genom en enkel kasualitetsförklaring. Han lyfter nu fram exempel på områden som genomgått en gentrifieringsprocess på olika platser inom USA. Han nämner gamla roddhus i Philadelphia's Society Hill som inkluderats i en stadsförnyelseplan, renovering av ett arbetarområde bestående av Viktorianska hus i San Francisco genomfört av en grupp homosexuella män och om-utvecklingen av övergivna hus i Fellts Point, Baltimore. Beauregard vill här påvisa hur denna

process ter sig annorlunda på olika platser, med olika individer inblandade och med olika resultat och konsekvenser. Han menar på att just förenklingen av ett så differentierat fenomen är problematisk och man måste identifiera dess mångsidighet för att komma närmare dess kärna (Smith & Williams, 1986, sid 40)

Observationerna han nu gjort kring det tidigare teoriserandet föreslår en mångfald av sociala krafter och motsägelser inom den sociala formationen tillsammans resulterar i olika typer av gentrifieringsprocesser. Beauregard skriver att det är dessa krafter plus de rent strukturella som får denna process att förekomma på vissa platser i historien, på olika sätt i olika städer och inom vissa städer inte alls. Han menar på att under de senaste femtio åren (hans tillbakablick får räknas från 1986) så har vissa attribut av detta fenomen visat sig på olika platser. Han menar dock att det inte är förrän på 70- och 80-talet som dessa krafter kolliderat och intensifierat och resulterat i den process vi kallar "gentrifiering". Hans poäng i detta resonemang är att han anser att vi försöker determinera och förklara fenomenet genom att sätta upp strukturella lagar och använda oss av historiskt specifika händelser utan att på ett teoretiskt sätt lyfta ur det från den sociala formation det är en del av. Han skriver att det måste teoriserats som en del av den föränderliga sociala formationen. Det går inte att bestämma processen och hitta dess kärna genom att se till den ekonomiska produktionssfären. Vi måste teorisera fenomenet genom att se till både produktion-, reproduktion-, och konsumtionssfären. "*Gentrification is not simply a facet of capital accumulation*" (Smith & Williams, 1986, sid 40).

4.1.2 De potentiella gentrifierarna

Beauregard styr nu sitt sikte mot att bestämma vilka "gentrifierarna" är och vad det är som gör dem till potentiella gentrifierare, Det är alltså de individer som agerar som investerare i det gentrifierade området. Hans syfte är här att förklara hur de kom att hamna i de centrala delarna av en stad med reproduktions- och konsumtionsbehov och önsknings överensstämmande med en gentrifieringsprocess (Smith & Williams, 1986, sid 40).

Han påvisar hur förklaringen till en gentrifieringsprocess alltid börjar med närvarandet av "gentrifierare". Han beskriver dem som de nödvändiga representanterna och förmånstagarna inom gentrifieringsprocessen och hur deras reproduktion och konsumtionsmönster bidrar till processen. Han menar dock att det inte är något nytt att det förekommer en efterfrågan på billig central mark eller att existensen av politiskt och ekonomiskt svaga grupper skulle vara något nytt fenomen. Vad som dock är ett nyare fenomen är en mycket utpräglad existens av högutbildade och ekonomiskt starka hushåll i de centrala delarna av en stad. Beauregard påvisar hur dessa hushåll även om de inte står som ensamma representanter eller anledningar till processens existens är så essentiella för dess fortlevnad att om de skulle tas bort från ekvationen skulle processen inte existera i den form och på det sätt den idag gör: ett sätt som ter sig alldeles för likt globalt sett för att det skulle gå att se på det som enstaka och osammanhängande händelser i den rumsliga dimensionen (Smith & Williams, 1986, sid.41).

Förändringar i den amerikanska industriella basen på grund av internationella ekonomiska omstruktureringar ledde till en mer tvådelad utveckling inom den urbana arbetsmarknaden. Innan första världskriget var industrin en dominerande sektor inom städerna och krävde inga utbildningar men gav relativt bra betalt och möjlighet till avancemang fanns. Denna sektor kom att försvinna mer och mer och blev ersatt av serviceyrken, professionella jobb, administration och statliga jobb. Beauregard menar på att det här fanns två marknader. Den ena innehöll lågavlönade jobb inom serviceyrket, vården och den statliga sfären och den andra marknaden innehöll de professionella chefsjobben i samma sektorer men också inom de privata företagens huvudkontor och inom den juridiska sfären. Detta resulterade i att många mellaninkomsttagare flyttade ut till förorten där industri och annan tillverkning nu finns placerad medan de arbetslösa

och låginkomsttagarna blev kvar i staden för att försörja sig inom den växande servicesektorn. En sektor dominerad av låga löner och liten efterfrågan på utbildning och andra färdigheter. I staden fylls de professionella arbetsuppgifterna med människor som pendlar in till staden och stadsbor. Det är i denna professionella del av den urbana arbetsmarknaden gentrifierarna befinner sig (Smith & Williams, 1986, sid 42).

Dessa förändringar inom produktionssfären är del av en långtgående trend bestående av nedgången av antalet sysselsatta inom tillverkningsindustrin och uppgången av de högre tjänsterna inom tjänste- och servicesektorerna. Vad som är avgörande för gentrifieringsprocessen är hur dessa rumsligt fördelats och manifesterats de senaste två decennierna (Beauregard utgår från 80-talet). Det allra viktigaste i denna trend är tillväxten av arbetsmarknaden för chefer och högre tjänstemän och professionella arbeten i städerna. Beauregard nämner ett antal amerikanska större städer där denna trend varit mycket tydlig till exempel Philadelphia och New York där de snabbast växande sektorerna mellan åren 1977 och 1982 var den sociala sektorn, säkerhetssektorn, den juridiska och banksektorn. Beauregard påvisar att denna utveckling är otroligt viktig och en förutsättning för att den urbana gentrifierande klassen ska bildas (Smith & Williams, 1986, sid 42).

Beauregard förklarar nu varför dessa högutbildade människor blir kvar i staden och en del av gentrifieringen. Han menar att vi nu måste ta blickarna från produktionssfären se till deras reproduktion- och konsumtionsaktiviteter. Med detta menar han att det inte är nog att förklara deras närvaro av att de lockats av att bo i en stadsmiljö. De finns andra aspekter av det och en viktig sådan är varför de stannat kvar och inte följt trenden där många migrerar till de lyxiga förorterna. Hur kommer det sig att ett boende i staden passar denna fraktion av arbetskrafts reproduktion- och konsumtionsaktiviteter så väl? Beauregard tar nu upp en ny diskussion rörande högutbildade människors attityd till barnafödande och föräldraskap. Han talar om en trend som fortgått sedan 60-talet där människor skjuter upp familjelivet eller bestämmer sig för att vara barnlösa. Hur är detta då kopplat till gentrifieringsprocessen? Dessa individuella eller barnlösa hushåll har ett helt annat konsumtionsmönster än de som traditionellt flyttar ut till förorten. Detta då nya fenomen menar Beauregard är en viktig faktor för processen skapande.

Beauregard nöjer sig inte med att presentera detta nya fenomen utan väljer att precis som med gentrifieringsprocessen gå på djupet kring de fenomen som hör till eller påverkar gentrifieringen. Han skriver att detta är en komplex företeelse och hur den bottnar i kvinnorörelser och förflyttningen av kvinnor från hemmet ut på arbetsmarknaden. Från 1960 till 1980 ökade kvinnors närvaro på arbetsmarknaden från 37.7 procent till 51.5 procent. Han menar att denna ökning beror på bland annat den växande servicesektorn och tillväxten av högutbildade jobb, feministiska påtryckningar och politiska interventioner på arbetsmarknaden. Dessa företeelser verkar ha gjort det mer lättillgängligt och accepterat för kvinnor att arbeta utanför hemmet. Han skriver att det inte är något nytt att kvinnor med lägre stående social och ekonomisk status arbetat utanför hemmet men att det nya är att kvinnor från medelklassen på grund av ekonomisk nedgång under 60- och 70-talet nu tvingats utanför hemmet för att försörja sig. Han nämner även samhällets syn på karriär för kvinnor som något önskvärt som en av anledningarna till att kvinnor valde att vänta med att föda barn och bilda familj. Även tillgången till p-piller och 1973 års lag om abort ser Beauregard till en av faktorerna. Han menar att om vi ska få en full förståelse för den gentrifierande klassens närvaro i städerna och den urbana arbetsmarknaden måste vi se till konsumtionsfären där både högutbildade män och kvinnor existerar. Låt oss nu alltså igen se på dessa individer som en grupp eller som hushåll.

Ser man till denna grupps konsumtion ter den sig inte likadant på som andra gruppers konsumtion. Beauregard väljer att använda sig av begreppet "*conspicuous consumption*", alltså konsumtion med syftet att skryta med och visa upp de materiella ting som konsumerats.

Konsumtionen färgas av det icke existerande familjära ansvarstagandet och stora kapitaltillgångar. Beaugard väljer att nämna kläder, möbler, smycken, ljudanläggningar, semester och sportutrustning som del av den visuella identiteten hos dessa potentiella gentrifierare. Han skriver att stor del av konsumtionen sker utanför hemmet då man köper tjänster i form av teaterföreställningar, restaurangbesök, bio, klubbesök och resor. Beaugard går nu ännu ett steg närmare dessa människors sociala liv för att undersöka hur deras vanor och beslut kan hjälpa denna process att fortgå. Han ser nu till uppskjutandet av giftermål och hur detta genererar ett mer aktivt uteliv för att de människor inom denna grupp som är singlar skall kunna upprätthålla ett socialt liv utanför jobbet. Dessa möten sker på barer och andra allmänna platser. Detta liv möjliggörs just av stadens stora möjligheter och enorma utbud av restauranger, klubbar och så vidare jämfört med förortens sämre utbud (Smith & Williams, 1986).

Stora samlingar av denna nya klass uppstår då de gärna bosätter sig nära områden där denna konsumtion är möjlig och där man kan finna både nya vänner och sexpartners. Det stora utbudet av shopping och restauranger är inte på något sätt något som alltid funnits där. Det är detta kluster av köpstarka människor som utvecklar gentrifieringen och utvecklingen av kommersiella områden. Det är upp till entreprenörer att identifiera denna klass och upprätta kommers som tillgodoser dess behov. Ett exempel på detta som Beaugard påvisar är hur köpet av en vara inom detta distrikt kan leda till extra gåvor från affären till exempel gourmeglass eller bakelser eller till och med en danslektion. Detta är det entreprenörskap som går att finna i dessa områden där upplevelsen av att konsumera många gånger ska överstiga själva köpet. *"Thus the dynamic of capital accumulation, fueled by affluence, is wedded to conspicuous consumption"*(Smith & Williams, 1986, sid 44) Beaugard menar att denna överkonsumtion lockar dit mer kommers och på så sätt ännu mer gentrifierande hushåll. Dessa två processer stärker varandra.

Beaugard fortsätter efter att ha identifierat gentrifierarnas sociala mönster och deras konsumtionsvanor med att säga att detta faktum inte ensamt gör denna grupp till gentrifierare. Han menar på att dessa människor inte är några dumma konsumenter utan att de vet vad som krävs för att kunna bibehålla denna livsstil: en trygg ekonomi. En trygg ekonomi kan vara att investera i ett hus i centrala delar av en stad där värdet för tillfället är lågt. Hans poäng är att denna klass inte på något sätt är immun mot ekonomins svängningar, inflation eller uppsägningar inom arbetet. Just detta hot som alltid hänger över alla människor och denna klass konsumtionsmönster får dem att tänka och planera sin ekonomiska situation på ett mer långsiktigt sätt. Det är dags för dem att säkra sin livsstil genom aktiva val och inte låta kapitalet styra över deras framtid. Detta blir direkt nödvändigt när gentrifieringsprocessen gått så långt att priserna i området stiger och priset på konsumtionsvaror höjs. Denna utveckling handlar om utbud och efterfrågan: När dessa potentiella gentrifierare samlas på en plats och "bestämmer" att området är åtråvärt ökar efterfrågan snabbt på hus, restauranger, klubbar, biosalonger. Priserna svarar på summan pengar tillgängliga och höjs så mycket som marknaden klarar av. Beaugard menar att denna utveckling i sig inte är problematisk för de som vill bosätta sig här utan att det är när hyrorna på hyreslägenheterna och hyreshusen börjar stiga som problem uppstår. Det är de redan bosatta alltså de "tidiga" gentrifierarna och de gamla invånarna som får svårt att betala sina hyror och för dessa tidiga gentrifierare blir den livsstil som lockade dit dem från början svår att upprätthålla. Beaugard menar att den potentiella gentrifieraren snart blir en "riktig" gentrifierare. När denne nu identifierat farorna med bostadsmarknadens värdehöjningar uppmuntras gentrifieraren till att vidta åtgärder för att säkerställa sin livsstil och motverka inflationen på sin lön. Beaugard skriver att det trots faror finns en stark vilja hos dessa människor att leva i ett område med en viss klass och status. Ett område som representerar en viss livsstil där människor med liknande tillgångar, livssituationer och sociala vanor kan leva det goda livet. Det är nu ägandet av hus eller lägenhet blir en möjlighet för den potentiella

gentrifierarens säkrande fortlevnad inom detta område. Den status det innebär att äga ett hem i området med goda investeringsutsikter för framtiden i och med det fortsatt stigande värdet, skattefördelar och chansen att få visa sin status genom den omringande fysiska miljön skriver Beauregard är en bidragande faktor till varför den potentiella gentrifieraren genom sitt köp av hus eller lägenhet nu väljer att bli en gentrifierare (Smith & Williams, 1986).

Beauregard menar att inte alla gentrifierare kommer att köpa ett gammalt lägenhetshus eller roddhus för att göra om utan att vissa kommer att hyra fashionabla lägenheter i gamla arbetarhus. Detta för att inte alla i denna klass kan lägga upp en stor summa pengar i kontant betalning eller för att de inte vill ta det ansvar ett ägande av ett hus eller lägenhet förutsätter. Vad han menar är att dessa ej ägande hushåll fortfarande ska ses som gentrifierare då omvandlingen av gamla hyreshus till lyxiga lägenheter är lika mycket del av gentrifieringsprocessen som något annat. Beauregard menar att det finns en till anledning till varför denna grupp människor söker boende i låginkomstområden där priserna är låga. Förutom önskan att bo centralt och de möjligheter till konsumtion livet i ett centralt område erbjuder menar han att det även handlar om bostadsmarknaden i förorten och kostnaden av tid och kapital pendlare tar. De redan existerande husen och nybyggnationen av hus i förorten och i förortsområden är mycket dyra och han förklarar hur priset av ett sådant köp har höjts snabbare än vad lönerna gått upp mellan åren 1970-1980. Den gentrifierande klassen består ofta av yngre människor som är i början av sina karriärer och dessa har ofta inga större besparingar vid sitt första köp av hus eller lägenhet. Besparingar är just vad som krävs om man skall köpa ett välskött hus i den redan etablerade trygga medelklassförorten. Detta faktum plus oljans stigande pris agerar som barriärer mot att köpa ett hus i förorten för denna grupp.

Beauregard skriver att på grund av de potentiella gentrifierarnas begränsade tillgång till kapital, viljan att bo nära sin arbetsplats, närheten till passande konsumtionsmöjligheter, önskan att använda hushållet som en investering och ett sätt att uttrycka och visa sin status och smak så är det föga överraskande att de väljer att gentrifiera ett centralt område i staden. Ett område med intressant arkitektur, en mer levande kultur än den stela förorten och där priser på hus och lägenheter för tillfället är lågt men kommer att stiga. Beauregard's poäng är här att det i många städer finns billiga byggnader som ligger centralt men de krav som gentrifierarna har på de husen de vill bo i uppfylls inte av varken alla billiga hus eller områden. Detta är något som investerare, entreprenörer och andra utvecklare identifierat och jobbar hårt för att styra valet av områden och hus som ska gentrifieras av den gentrifierande klassen. De hus som denna klass inte finner åtråvärda lämnas till arbetarklassen eller överges helt (Smith & Williams, 1986).

4.1.3 Skapandet av gentrifierbara hushåll

Nästa steg i denna teoretiska ansats att försöka bestämma gentrifieringsprocessens molekylära nivå skriver Beauregard är att förklara existensen av billiga och centrala hushåll som har standard nog att bli övertagna av gentrifierare. Han vill här påvisa att detta fenomen kräver två saker: skapandet av dessa hus och skapandet av före detta boende människor som enkelt kan bli ersatta och dislokaliserade. Han skriver att dessa två företeelser ingår i denna process. Hur kommer det sig då att vissa centrala områden går ner sig och husen tappar i värde?

Beauregard menar att detta är ett omdiskuterat och utforskat ämne. Viktigt att nämna här är att resultatet av värdeminskningar inte alltid stavas gentrifiering utan kan lika gärna sluta med övergivna byggnader och områden. Dock är det en förutsättning för gentrifiering men är som ensamt fenomen inte nog för att iscensätta en gentrifieringsprocess. Beauregard skriver att områden som är svaga för gentrifiering börjar som arbetarområden, medelklassområden eller som områden som använts på flera sätt så som för industri och boende. Han menar dock att processen inte ser riktigt likadan ut för dessa områden.

Ser vi till arbetarområdet så är det ofta ett område där hus och byggnader blivit välskötta under flera årtionden och arbetarfamiljer av olika eller samma etnicitet har ersatt varandra. Området och husen är relativt sett till andra delar av staden mycket billigt och på så sätt lockande för de potentiella gentrifierarna. Beauregard menar att det är viktigt att poängtera att ett område och dess hus måste försämrans innan de gentrifieras. Priset på hus och lägenheter i en given stad är rumsligt relativt och dess gräns för acceptans bestäms av rådande lönenivåer, allmän levnadskonstnad och den rumsliga utspridningen av inflation på värdet av hus och byggnader. Beauregard skriver att gentrifierade områden med den bakgrunden karaktäriseras av just arbetarområden ofta bestående av lägenhetshus (Smith & Williams, 1986).

Ser vi nu till medelklassområdet så ser processen annorlunda ut. Området består nu inte av arbetarhushåll utan av husägare inom medelklassen. Prisnedgången förklaras ofta här genom att dessa husägare flyttar ut från de centrala delarna av staden i och med att de bildar familj och deras inkomster höjs. Detta område tas nu över av människor med lägre inkomster och tillgångar. Dessa nya människor beskrivs hålla fast vid hushållet en viss tid för att sedan flytta någonstans och röra sig antingen neråt eller uppåt i status. Efter att denna process varit igång länge nog invaderas snart området av en grupp människor med mycket låg eller stagnerad inkomst. Beauregard lyfter nu fram vad som gör att husen går ner i värde och fysiskt börjar falla isär: Dessa nya hushåll klarar inte av att stå för de kostnader eventuella reparationer och nyinvesteringar skulle innebära. Detta resulterar i en större migration av människor till området, oförmögna att betala kostnader och söker sig därför hit. Överfulla större lägenheter eller hus görs nu om till hyreslägenheter för att ägaren ska kunna få ut något av sitt ägande. Antingen börjar nu fastighetsägaren att investera pengar i huset eller så låter denne bli och så fortsätter processen och huset eller husen går mer och mer ner i värde. Om processen fortgår beskriver Beauregard att de boende helt kan överge husen eller att ren förstörelse av byggnaderna genom att de boende sätter eld på lägenheterna för att få ut försäkringspengar snabbare på processen än mer. Husen i detta område är nu billiga.

Det tredje områdets värdeminskning presenterar en annan process. En process som är mer ovanlig än den "vanliga" gentrifieringsprocessen på engelska kallad "loft conversion". Denna process innebär förvandlandet av sådana områden med ett flertal syften så som lättare industri och varuhus upprättade före det andra världskriget. Dessa områden är ofta lokaliserade nära de centrala affärsdistrikten och Beauregard nämner att städer som New York, Boston och Philadelphia har sådana här områden som övergetts och inte tagits över av någon annan industri eller företag. Dessa har stått tomma och förfallit eller inte fått underhåll nog för att upprätthålla status nog för att behålla sitt värde. Dessa utrymmen är som redan beskrivit inte dyra men kan kräva ganska stora investeringar för att göra möjliga att bo i. Även om denna process är ovanligare än förvandlingen av arbetar- eller mellanklassområden (förvandlingen av medelklassområden är det "typiska" för processen) är den en lika viktig del av gentrieringsfenomenet (Smith & Williams, 1986).

4.1.4 Att bestämma de gentrifierade

De människor som med störst sannolikhet kommer att bli gentrifierade är de som bor i billiga hus men med lockande arkitektur lokaliserade nära centrala affärsdistrikt. Dessa människor är ofta marginaliserade eller helt utanför arbetsmarknaden. Beauregard beskriver dessa hushåll som arbetslösa män, vita, svarta och latinska ungdomar, mödrar som lever på bidrag, äldre människor och arbetarfamiljer. En grupp människor som lever nära gränsen till fattigdom. Dessa väljer att leva här av flera anledningar: de billiga hyrorna, området kan hålla historiska och emotionella värden, rumsliga fördelar kopplat till utbud av service, vård och konsumtionsmöjligheter eller närhet till en arbetsplats. Beauregard menar att de kan ha valt att bo här på grund av ovanstående anledningar men de kan också bo här för att de inte har något

val. Han poängterar att deras lokalisering på denna plats handlar om den fattiga innerstadsbefolkningen (Smith & Williams, 1986).

Att förklara existensen av denna fattiga grupp människor i de centrala delarna av städerna i det kapitalistiska samhället är en komplex företeelse som innehåller svarta jordbrukare som migrerade in till städerna efter andra världskriget och migrationen av fattiga vita människor från landsbygden. De tog sig till städerna i hopp om att få ett enkelt lågavlönat produktionsarbete men minskningen av dessa jobb satte dessa människor marginaliserade situationer. Barn och barnbarn till dessa migranter har heller inte några större möjligheter till goda ekonomiska situationer eller ens till en enkel anställning. Det är inom enkla lågavlönade produktionsarbeten och servicejobb, arbetslöshet eller inom social hjälp dessa människor ofta hamnar. Det är någonstans på arbetsmarknaden länken mellan de gentrifierade och de gentrifierande uppstår. Beauregard menar att det är samma krafter på marknaden som skapat arbeten för den utbildade klassen och samtidigt minskat arbetena inom lågavlönade produktionsjobb med chans till avancering och istället ökat jobben inom service och lärlingsanställningar inom kontorsbranschen. Även dessa jobb genererar låg lön och små chanser till avancering. Även inom vården och säljarbranschen är anställningssäkerheten mycket låg. Konstrueringen av den urbana arbetskraften är en av orsakerna till existensen av både gentrifierarna och de gentrifierade. Den tidiga gruppen ges möjligheter att påbörja gentrifieringsprocessen medan den senare är begränsade till att bo i dessa områden (potentiella gentrifieringsområden) med för låg ekonomisk säkerhet för att våga eller kunna stå emot denna process (Smith & Williams, 1986).

Beauregard menar att dessa familjer många gånger hänger löst och förlitar sig på staten. Men i och med deras låga konsumtion och reproduktion är de inte de lokala politikernas första val att hjälpa eller stötta sett till vad dessa hushåll i form av skatter drar till stacken. Detta gör att de inte bara saknat ekonomisk makt utan även politisk. Resultatet av detta visar sig ofta i form av att fastighetsägare exploaterar dessa hushåll (om de hyr hushållen) eller att de inte kan stå emot att bli uppköpta och dislokaliserade. Beauregard påpekar att det givetvis finns många exempel på hemägare i gentrierade områden som väntar på att just få sälja och flytta även om detta inte är regeln. Han menar poängen med denna grupp är hur de ännu en gång visar på hur kaotiskt gentrifieringsfenomenet är. Dessa maktlösa hushåll som är lokaliserade potentiella gentrifieringsområden är inte någon lag inom kapitalismen, men kapitalismen i sig ställer upp lagar som många mynnar ut i en gentrifieringsprocess. De är likaså inte omöjligt att finna hushåll som kämpar för att motstå att bli gentrifierade. Vad som dock är säkert är att lokaliseringen av dessa ekonomiskt och politiskt svaga hushåll i ett givet område i en given historisk tid, kombinerat med existensen av den urbana potentiella gentrifieringsklassen inklusive andra faktorer producerar den konjunktur som kallas gentrifiering (Smith & Williams, 1986).

4.1.5 Gentrifieringsprocessen

Beauregard har nu presenterat ett antal faktorer och bidragare inom gentrifiering tillexempel "produktionen" av den potentiellt gentrifierande klassen, potentiellt gentrifierbara områden och den potentiellt gentrifierade klassen. Han skriver att hans analys inkluderar möjligheten att dessa "produktioner" inte måste leda till gentrifiering. Han menar att det kvarstår två saker: att identifiera de aktiva ombuden och agenterna, förutom gentrifieringsklassen i sig, och varför endast vissa innerstads-stadsdelar med låga hyror och priser där de maktlösa hushållen är lokaliserade, blir gentrifierade. Beauregard skriver att många centrala delar av städer fortfarande är slitna och nedgångna fast att både den potentiella gentrifieringsklassen och billiga hus där arbetarklassen bor existerar inom staden.

Beauregard menar att det delvis är den amerikanska staten som möjliggör gentrifieringen genom att motivera till husägande då ägandet blir till en ekonomisk vinst. Även den lokala maktapparaten spelar ofta en mer central roll än vad man kan tro genom att den tjänar på förflyttandet av arbetarklassen och grupper som genom sitt behov av social och ekonomiskt stöd tynger området. Då dessa dislokaliseras kan de ersättas av medelklassen vars löner cirkulerar runt i den lokala ekonomin och vars investeringar ökar skatteinkomsterna. Han menar dock att varken staten eller det lokala styret är avgörande eller att de ens behöver vara nödvändiga för processen existens. Vad som är nödvändigt, men inte tillräckligt är att finansiella aktörer och intressen kan förutse möjligheter i samband med förvandlingen av ett bostadsområde från ett arbetarområde till ett medelklassområde genom investeringar i rehabiliteringen av området. Utvecklare, fastighetsägare och fastighetsagenter, både små och stora spelar en stor roll i styrandet av den potentiella klassen mot ett område. Detta genom att köpa fastigheter och spekulera (köpa en fastighet och sedan kort efter sälja den utan att tillägga något värde till den), och dislokalisera de boende genom att höja hyrorna så att byggnaden kan stå tom för renovering eller för att säljas.

Dessa "property interests" kan inte fortgå eller skapas utan hjälp av finansiella enheter. Beauregard lyfter nu fram vikten av bankerna och andra institutioner som möjliggör lålandet av stora summor pengar, inom denna process. Han skriver också att det inte är ovanligt att pensionsfonder och försäkringsbolag köper upp fastigheter i ett område för att senare kunna skörda vinsten genom den snabba värdeökningen av byggnaderna. Alla dessa fraktioner och medspelare måste komma ihop på ett specifikt ställe för att de tillsammans ska kunna kallas "gentrification-agents". Beauregard menar på att själva processen, även om den till olika grad innefattar de ovanstående delarna inte ter sig likadant i olika städer och att den heller inte i framtiden måste göra det. Teorin måste förklara ett flertal olika gentrifieringsprocesser. Den vanligaste versionen av processen är den där nedgångna områden till slut invaderas av "pionjärer". Processen kan även ta fart genom politiska aktioner så som lyft av innerstadsområden (Society Hill). Det är denna mångsidighet av fenomenet och den nästintill omöjliga uppgiften att bestämma processens struktur och fraktioner som Beauregard nu avslutar sin analys med. Han menar på att det är möjligt att det finns gentrifieringsprocesser som sett ut på eller kommer se ut på andra sätt än vad han lyckats visa. Ingen av de faktorer han lyft fram menar han förutsätter processen men heller inte avsaknaden av dem skulle göra att processen uteblev. En ökad förståelse för denna komplexitet hjälper oss att vara mer försiktiga och tänksamma kring detta kaotiska fenomen, skriver han. Han vill dock lyfta fram att kapitalismens struktur förutsätter skapandet av vissa delar i denna process. Utan dagens ekonomiska system hade inte skapandet av den fraktion av arbeten som de potentiella gentrifierarna dras till varit möjlig och inte heller produktionen av områden där processen kan inledas eller existensen av den gentrifierbara klassen (Smith & Williams, 1986).

4.2 Eric Clark

Eric Clark skriver att efter fyrtio år av forskning och teoriserande kvarstår några av de mest grundläggande frågorna inom fenomenet gentrifiering. Syftet med Clark's text är gå tillbaka till dessa grundläggande frågor och formulera svar som kan möta vad Beauregard skrev 1986 då han avslutade sin analys med orden: "*Only by having gentrification clearly in view can it be scrutinized effectively*" (Smith & Williams, 1986, sid 54)

Clark argumenterar för att definitionen av begreppet är smalt och han vill se en bredare definition än vad som finns att hämta i litteraturen. Han menar att våra överdrivet ingående definitioner av begreppet gör det totalt kaotiskt genom de betingade relationer och regler vi sätter upp. Detta motverkar direkt sökandet av de underliggande orsakerna till processen då han skriver att vi istället lockas mot att se till de små detaljerna. Han saknar även ett geografisk och

historiskt perspektiv på gentrifieringen. Rötterna till gentrifiering menar Clark är kommersialiseringen av plats, polariserade maktrelationer och att visioner dominerar över synen. Clark skriver att vi är så upptagna med att söka ytliga särskilda förklaringar till fenomenet att vi helt tappat bort värdet av att se de djupare universella sanningarna. Han pratar om en nuvarande norm som insisterar på att hålla fokus på komplexiteten och kaoset kring gentrifieringen. Detta gör att de som söker att styra upp fenomenet genom mer enkelhet ofta beskylls för att vara enspåriga och okritiska. Det kritiska tänkandet verkar stivas "kaos" och komplexitet" (Lees, Slater & Wyly, 2010, sid 24).

Clark skriver att det inte längre forskas lika mycket kring varför gentrifiering leder till våldsamma konflikter på vissa ställen och andra inte. Han menar att detta beror på hur maktfördelningen ser ut i området och hur rättigheterna kring egendom ter sig. I områden med hög polarisering, där ägarna har mycket makt och användarna liten anser Clark att processen kan bli inflammerad. Detta är inte fallet där det finns juridisk igenkänning av de som hyr sina hem. Han fortsätter att se till tendenser inom forskningen och tar nu upp Beauregard's *The chaos and complexity of gentrification* (ett arbete han anser vara ett av de bästa inom forskningen), ett arbete som vars innebörd slätats över. Beauregard's syfte var att gå på djupet in i processen och se förbi den ytliga och positivsikt ideologiska forskningen och Clark menar att detta djupa borrhållande in i kärnan av gentrifieringsprocessen måste återupptas. Han menar att vi inte får vara försiktiga när vi går på djupet och inte känna oss maktlösa inför fenomenets komplexa natur. Clark argument utgör en bas för ett nytt sätt att se på gentrifieringen, ett sätt som utmanar forskningen. Utmaningen är att engagera sig i jämförbara analyser med fokus på policyfrågor så att man kan förbättra och fostra politiken inom ett område för att jämna ut spelplanen. En spelplan som idag är ojämn och där Clark menar att alla aktörer och röster som berörs av processen måste få höras och där konflikter öppet kan förhandlas (Lees, Slater & Wyly, 2010, sid 25).

4.2.1 En elastisk dock pricksäker definitor

"*Gentrification is a process involving a change in the population of land-users such that the new users are of a higher socio-economic status than the previous users, together with an associated change in the built environment through a reinvestment in fixed capital*"(Lees, Slater & Wyly, 2010, sid 25). Så uttrycker Clark sin syn på gentrifiering och han menar att ju större den socio-ekonomiska skillnaden är mellan de gamla och nya hushållen desto tydligare kommer processen visa sig i fysisk form. Han skriver att han har förstått som att det inte spelar någon roll var eller när en sådan här process uttrycker sig så länge det är inom tidigare nämnda premisser, så skall detta vara gentrifiering. Han ifrågasätter fenomenet som något som inte bara skulle kunna ta form i städer utan även på landsbygden och skriver hur begreppet ofta förknippas med ett stort antal premisser för att få kallas "gentrifiering". Han nämner exempel på områden utanför städer som gått igenom liknande processer i så som skandinaviska fiskebyar (han pratar då om den otroliga prisökning som skett på små fritidshus längs bland annat Sveriges kuster). Han ifrågasätter också varför processen endast kan ta form i bostadsområden då det går att urskilja liknande fenomen i områden där människor vistas och arbetar under dagarna så som Aker Brygge i Oslo. Ifrågasättandet av gentrifieringsprocessen smala premisser fortsätter med kritiken av varför gentrifiering endast kan ske genom att rehabiliteringen av äldre byggnader med lockande arkitektur och inte genom förstörandet av de äldre och uppbyggnation av helt nya byggnader. Han skriver att han på grund av denna fundering har väntat i flera år på den hårdagna linjen mellan restaurering och nybyggnation. Han menar med detta att den precision man söker när det kommer till att bestämma gentrifieringsbegreppet och den glasklara bild av begreppet man då är ute efter egentligen blir godtycklig och svårare att greppa. Han skriver att abstraktioner baserade på onödiga relationer leder till kaotiska koncept. Han anser

dock att precision är viktigt då man ska se till ett visst fall men att söka total precision när man pratar om processen i det stora hela menar han är onödigt och missledande. Vid det här laget vet vi att gentrifiering är kopplat till centrala områden i städer men han menar att en abstraktion av den relationen för att definiera processen kan ge en kaotisk föreställning av den. Vad händer med gentrifieringsprocessen på landsbygden? Ska vi kalla den för något annat? Clark menar att det skulle iså fall bara uppstå en annan form av kaotisk uppfattning grundad i ännu mer godtyckliga abstraktioner och detta skulle leda till att dela upp studieobjektet (gentrifieringsprocessen) än mer utan hänsyn till dess egentliga struktur (Lees, Slater & Wyly, 2010).

Han menar att gentrifieringsprocessen rent fysiskt då den faktiskt sker i ett givet område inte på något sätt är kaotisk utan det kaotiska hittar man när man vänder sig till forskningens teoretiska del kring ämnet. Detta på grund av att alla de aspekter som skall tas hänsyn till för att processen ska gå under namnet gentrifiering inte alltid är nödvändiga för dess uppkomst. Det uppstår ett problem här menar Clark och tar upp exempel på hur han besökt områden där en tydlig gentrifieringsprocess tagit form. Svaren av de inblandade har varit att det inte alls förekom någon gentrifiering i staden. Efter att Clark påvisat de tydliga bevisen har svaren bestått av förskjutningar ifrån begreppet gentrifiering då processen inte tagit form i vare sig centrala delar av staden eller genom restaureringen av äldre byggnader. Detta kaos, inte det kaos som vardagligen går hand i hand med fenomenets komplexitet, måste göras något åt. Clark skriver att problemet med gentrifiering egentligen inte ligger i själva konceptet utan i dess fysiska karaktär och avsaknaden av ett projekt som tar sig an de sociala och i ekonomiska orättvisor som ligger till grunden för hela fenomenet. Dock så underlättar god teori kring gentrifiering om man ska kunna hitta en plan för att göra det urbana samhället mer drägligt (Lees, Slater, & Wyly, 2010, sid.26).

Clark vänder sig nu mot Ruth Glass och 60-talets forskning. Han menar att hon ska ha full igenkänning för sitt arbete med att begreppsliggöra processen och bestämma den för "gentrifiering". Vad han dock kritiserar är att hon skulle ha hittat en ny process i Londons arbetarkvarter. Clark menar att denna process inte är något nytt och att Glass varken fann en ny process eller en ny gentrifierande klass. Enligt Clark går denna process av "övertagande" eller "erövring" att spåra till mitten på 1800-talet där Fredrich Engels observerade och dokumenterade ett rumsligt koncentrerat dislokalerande och förflyttande av arbetare för att göra plats åt investeringsmöjligheter och ökade hyror. Att se till Ruth Glass och London efter andra världskriget som födelseorten för detta fenomen menar Clark endast grundar sig i en allmänt accepterad uppfattning, inte i kritiskt tänkande.

Ett liknande problem lyfter Clark fram när det kommer till "globaliseringen" av gentrifieringen. Han menar att då forskare ringer ut i kör kring detta, så uppstår ännu ett problem: det tidliga. Clark menar att det givetvis förekommit processer grundade på ungefär samma premisser som vad vi i västvärlden kallar gentrifiering, grundar sig i. Han menar att det skulle varit mer lyckobådande om forskarna gick ut med att konceptet gentrifiering nu blivit globalt då fenomenet inte på något sätt nyligen blivit globalt i och med att geografiforskningen blivit mer global. Omfattningen av gentrifieringsprocesser i ett globalt historisk perspektiv blir dock hur som helst utforskat. Han skriver att om det nu är så att gentrifiering inte är något nytt globalt sett så har det helt klart blivit mer utbrett genom det som Neil Smith kallar "*the generalization of gentrification as a global urban strategy*" (Lees, Slater & Wyly, 2010, sid 26). Med detta menar Clark att Smith uttrycker den urbana fastighetsmarknadens mobilisering som bärarna av kapitalackumulation. En process gömd i begrepp som "renovering", "investering", "förnyelse" och "vitalisering" av innerstadsområden och legaliserad genom att förankra den i begrepp som "kreativ stad", "modern stad" och "global stad". Clark menar att det finns ett uttryck och känsla

inom denna rörelse som betecknas av att det sociala priset av denna process är oundvikligt och nödvändigt.

4.2.2 Ett teoriserande

För att finna en rationell och icke kaotisk uppfattning måste man se till de nödvändiga relationerna och underliggande krafterna skilda från de möjliga och slumpvisa krafterna och relationerna. Clark menar att denna kärna i processen är kommersialiseringen av plats, polariserade maktrelationer och det dominerande sättet att lita till visioner och inte till syn. Han skriver att mycket av den tidigare forskningen har teoriserat för och emot betydelsen och tyngden av de olika teorierna men ingen av dessa teorier är förståeliga utan de andra. Hans poäng här är att alla teorier bottnar i just de faktorer till gentrifieringens kärna som lyfts fram ovan.

Kommersialiseringen av plats öppnar upp plats för erövring och utbyte av det gamla användningsområdet till det högsta och bästa. Detta verkar i symbios med sökandet efter enväldiga krafter som sätter vision före syn och genomför denna vision genom ekonomisk exploatering. De polariserade maktrelationerna både de ekonomiska, politiska och juridiska är en nödvändiga för att dessa krafter i symbios skall kunna arbeta. Ju mer polarisering desto starkare krafter. Clark menar att dessa krafter i den process de skapar kan ses som en erövrande process likt kolonialism vilket även detta är en teori han hämtar från Smith. Även om kolonialism försätter en annan geografisk skala så är kärnan i processerna de samma. *"Gentrification is colonialism at the neighbourhood scale, though the the structures and mechanisms involved are by no means limited by neighbourhood boundaries , as ties to foreign direct investment and a "global city" politics makes abundantly clear"* (Lees, Slater, & Wyly, 2010, sid 26).

Clark lyfter ett varnande finger då han kopplar den förlitelse som offren kände till de som kom att ta över ett givet område för att kalla de tidigare invånarnas sätt att leva för utdaterat och barbariskt och iscensätta de visioner de nya härskarna bar på, till den process som sker i dagens postindustriella städer. Han menar endast på vissa platser sker det ett motstånd som ibland är våldsamt. På andra ställen sker utvecklingen mer vänligt. Han lyfter fram två faktorer till detta: graden av social polarisation och hur man tillämpar rättigheter kring fastigheterna. Han menar att det här finns politiskt utrymme för ett tyglade av processen så att den varje gång den uppstår kan uppstå och fortskrida på detta vänliga sätt. Han lyfter ännu en gång fram tidigare akademisk forskning och menar att den inte på något sätt visar något intresse för det politiska engagemanget inom gentrifieringsområdet. Istället läggs allt fokus på att påvisa tyngden av att se och förstå komplexiteten och kaoset. Detta menar Clark utgör en utmaning för forskningen.

Han återgår till den spelplan han tidigare tagit upp och menar på att det är omöjligt att totalt radera gentrifiering ur kapitalistiska samhällen men att de går att kontrollera processen bättre och framförallt går det att jämna spelplanen och istället för att processen måste leda till dislokalisering bör den kunna leda till omplacering. Detta är dock en skiljelinje som kan vara svår att dra. Clark menar på att gentrifiering visar hur viktigt det är att utveckla radikal alternativ politik och en spelplan där dessa kan spelas ut. För att komma närmare en sådan politik menar han att vi bör vara försiktiga så att vi inte faller ner i fallgropen bestående av erövrare och offer eller vinnare och förlorare. Vi måste inse att vi alla är till någon grad är produkten av ett exploativt samhälle och att det vore dumt och självförnekande att låtsas att vi inte alla bär denna stämpel (Lees, Slater, & Wyly, 2010, sid 28).

Han avslutar med en vision om hur denna kamp om rummet kan se ut i framtiden. Efter ett besök i Malmö förstod han att någon större kamp inte bedrevs för att stoppa processen och det inte fanns några tecken på något slagfält. Han ansåg att den svenska politiken under 2000-talet

mjukat upp motsättningarna mellan parterna. Han anser dock detta kommer att förändras i och med ökad polarisering av maktrelationer. Kanske kommer det även uppstå slagfält kring gentrifieringsprocessen i Sverige. *"That depends on our willingness to face up to the faces of oppression"* (Lees, Slater, & Wyly, 2010, sid 28).

5 Analys

Som tidigare nämnt går det tydligt att urskilja en skiljelinje mellan de båda forskarna. Clark står för en mer bestämd syn på vad som är gentrifiering och han är tydlig med vad det är som driver på denna utveckling och den problematik som följer medan Beauregard menar att det hela inte är så enkelt. Han menar att processen är svårbestämd och mångsidig. För att på ett mer ingående sätt reda ut var och hur de både skiljer sig i syn på gentrifiering och förklaring till de faktorer som krävs för att en gentrifieringsprocess skall kunna uppstå, vilka de pådrivande agenterna är och hur denna process påverkar samhället följer här en diskussion kring undersökningens resultat utifrån uppsatsens syfte och problemformuleringar. Denna diskussion kommer förhoppningsvis att leda fram till en uppfyllelse av arbetets syfte: Hur skiljer sig Beauregard's och Clarks syn på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen?

Clark identifierar ett antal centrala faktorer som livsviktiga för gentrifieringen av ett område. Han pratar om det kapitalistiska samhällets ojämna maktrelationer och tar ett brett grepp om gentrifieringen som sådan. Han är tydlig med att kapitalismen som ekonomiskt system är av vikt för denna process och hur processen är naturlig del av det kapitalistiska samhället. Han motsätter sig att söka de små detaljerna i denna process och menar att dessa direkt motverkar sökandet av de underliggande orsakerna. Dessa orsaker menar Clark är graden av socioekonomiska skillnader i ett givet samhälle och han lyfter fram ekonomiska, politiska och juridiska maktrelationer som viktiga faktorer då dessa stärker krafterna som driver på utvecklingen av allt mer gentrifierade områden. Vidare faktorer är de polariserande krafterna inom samhället och han menar att alla dessa krafter och den process dessa föder drivs på av den urbana fastighetsmarknaden som försöker att mörklägga processen genom användandet av floskler och diffusa begrepp. Man kan här identifiera tre genomgående centrala faktorer: Det kapitalistiska inneboende motsättningar, polariserande krafter i samhället och den urbana fastighetsmarknadens påverkan. Clark tar tydligt avstånd från tidigare forskning på området och de förklaringsmodeller som där går att finna så som Lees, Slater's och Wyly's aktörsförklaring med fokus på gentrifieraren och även Neil Smith's mer strukturinspirerade teori om *The rent gap*. Andra forskares teorier är enligt Clark för komplexa och svårdefinierbara och visar inte vad gentrifiering egentligen är eller beror på.

Dessa faktorer eller i alla fall sättet Clark använder dem på i sin argumentation är till sin natur alla relativt ytliga och de två förstnämnda bör man kunna se som nästintill samhälleliga storheter i sammanhanget. Det är tydligt men ändå inte, då Clark pekar ut dessa som bakomliggande faktorer men han är ändå inte mer precis än så här. Beauregard är tydligare och mer precis med vad han anser sig vara pådrivande och centrala faktorer för en gentrifieringsprocess men han menar ändå att det är nästintill omöjligt att bestämma processens struktur och de delar den består av. Beauregard har en annan ingång till gentrifieringen som sådan och identifierar ett stort antal faktorer som livsviktiga för gentrifieringen. Han beskriver skeendet som en långtgående process som liksom måste samla ihop alla de fraktioner som kan förvandla ett händelseförlopp i och med rätt geografiska och ekonomiska betingelser till en gentrifieringsprocess. På detta sätt skiljer han sig från Clark.

Beauregard identifierar starten på en sådan process i och med närvarandet av en gentrifierare. Det går här att urskilja en nyans av aktörsförklaring så som Lees, Slater och Wyly uttryckte det i sin *Gentrification*. Denne arbetar inom den professionella arbetsmarknaden. En viktig faktor är här tillväxten och utvecklingen av denna arbetsmarknad som blir som en slags krok för att fånga in och hålla kvar gentrifieraren. Ännu en faktor är dessa människors attityd till barnafödandet vilket resulterar i individuella eller barnlösa hushåll som representerar ett helt annat konsumtionsmönster än det traditionella. En viktig faktor är här dennes möjlighet till att bli kvar i området genom att äga ett hus eller lägenhet. Den potentiella gentrifieraren har nu

blivit en gentrifierare. I och med denna utveckling menar Beauregard att entreprenörer kan identifiera denna nya klass och upprätta passande kommers i området. Nästa del i denna process bygger som resultatet visar på skapandet av gentrifierbara områden, det vill säga gamla arbetarområden eller före detta arbetsplatser där en prisnedgång skett. Här identifierar han den gentrifierbara klassen som består av marginaliserade människor som utan möjlighet till politisk eller ekonomisk makt tvingas bort från området. Han ser detta som en produktion av den potentiellt gentrifierande klassen, den potentiellt gentrifierbara klassen och det potentiellt gentrifierbara området. Vidare ser han aktiva ombud och agenter som förstärker denna process och dessa är den amerikanska staten, den lokala maktapparaten, utvecklare, fastighetsägare och fastighetsagenter, banker och andra parter som möjliggör lån av stora summor pengar. Det går här att identifiera fyra viktiga komponenter som grund för en gentrifieringsprocess: existensen av den potentiellt gentrifierande klassen, den potentiellt gentrifierbara klassen, det potentiellt gentrifierbara området, de aktiva ombuden och agenterna. Man kan tycka att detta inte ter sig så komplext men Beauregard anser att dessa ekonomiska, kulturella, sociala, geografiska och politiska betingelser ihop med de potentiella gentrifierarna de gentrifierbara och det gentrifierbara området måste komma ihop på ett specifikt ställe för att de tillsammans skall bli så kallade "gentrification-agents" och skapa en gentrifieringsprocess.

Beauregards sätt att förklara är så otroligt mycket mer komplext än Clarks och även om de på många sätt liknar varandra i sina resonemang kring gentriferingen som en naturlig del av ett kapitalistiskt samhälle. Beauregards forskning visar tydligt hur han undviker att artbestämma gentrifering medan Clark är rädd för att låta fenomenet förbli mångfacetterat och mångsidigt. Han vill se en förenkling och sätta upp tydliga ramar för vad som bör ses som gentrifering inom den teoretiska forskningen. Detta menar han är del av den politiska kamp han anser krävs för att få bukt med gentriferingen och det polariserade samhälle den skapar. Clark ser strukturella mönster medan Beauregard menar att det inte går att bestämma eller förklara processen utifrån en specifik förklaringsmodell. Någonstans är dessa två ändå överens om att det är kapitalismens struktur som möjliggör delar i denna process även om Clark menar att denna ekonomiska struktur är viktigare än några andra fraktioner eller agenter.

5.1 Likheter hos forskarna

Studien har varit ämnad lyfta de två forskarnas syn på gentrifering och resultatet har färgats starkt av deras olikheter i synen på gentrifering. Går det då att se några likheter hos de två? Framförallt en sak är tydlig: De ser båda kapitalismens struktur som något som förutsätter skapandet av vissa delar i denna process. De ser också båda två hur gentriferingen skapar ojämlikhet i samhället. Detta är två grundläggande saker att vara överens om men de skiljer sig ändå åt även i detta. Clark menar ju på många sätt att existensen av kapitalismen som system räcker för gentriferingen att uppstå medan Beauregard menar att antal till komponenter måste tillsättas för att skapa gentrifering. Beauregard är överens med Clark om att processen också skapar ett ojämlikt samhälle. Clark tar detta ett steg längre då han menar att processen måste stoppas. Något sådant uttrycker aldrig Beauregard.

5.2 Tidsliga och rumsliga aspekter

Vad är det då som gör att de två skiljer sig åt så tvärt att Beauregard i motsats till Clark fastslår att gentrifering är ett komplext och begrepp som inte går att artbestämma? Det finns flera aspekter att här ta in i beräkning som till exempel att titta på samhällsutvecklingen som skett mellan åren 1986 och 2005. Beauregard författar sin forskning i mitten på 80-talet under en tid då en våg av nyliberalism ganska nyligen hade slagit över framförallt västvärlden. Det skulle kunna vara så att då författaren inte ännu kunnat se den ofta hårda och kalla samhällsutveckling nyliberalismen förde med sig, även om det är troligt att det under år 1986 fanns tydliga uttryck av denna utveckling. Man kan då istället ställa sig frågan: Kan det vara så att Beauregard är

influerad av nyliberalismen och en har en mer idealistisk syn på samhället. Mycket i den forskning denna studie valt att undersöka pekar ändå på motsatsen. Författaren visar på uttryck för en negativ syn både på gentrifieringen men också kapitalismen som sådan då han fastslår att kapitalismen är en viktig komponent för fenomenet (dock inte den enda) och att processen skapar ett ojämlikt samhälle. Att Clark ställer sig än mer negativ till gentrifieringen och anser att nästan all tidigare forskning varit alldeles för försiktig när det kommer till bestämmandet av vad en gentrifieringsprocess är och vad den beror på kan vara ett uttryck för hur samhället såg ut en bit in på 2000-talet jämfört med mitten på 1980-talet. Det är nog viktigt att komma ihåg tidsaspekten sett till de båda forskarna. Clark författade i ett samhälle som uppenbarligen misslyckats med att jämna ut klassklyftor och segregering medan Beauregard skrev i ett samhälle som menade att man hade dessa utmaningar framför sig. Viktigt att komma ihåg är också graden av gentrifiering i europeiska och amerikanska städer. Processen lär ha varit långt mer utspridd och manifesterat sig mycket starkare år 2005 än 1986. Beauregard skrev också i en tid då industrin spelade en större roll i västvärldens städer där ett stort antal potentiellt gentrifierbara arbetarområden ännu inte gått igenom denna process. 19 år senare såg läget annorlunda ut.

En annan viktig aspekt är den rumsliga det vill säga det faktum att de båda författarna tillhör olika forskningskulturer. Clark arbetar i vid Lunds universitet i en skandinavisk forskningstradition som skiljer sig från den Beauregard, som är amerikan, tillhör. Generellt sett har framförallt amerikansk samhällsforskning varit mer benägen att luta sig mot en mer idealistisk syn medan skandinavisk forskning varit långt mer influerad av dess motsats, den marxistiska forskningen. Givetvis kan detta vara en faktor bakom det att Clark är mer marxistiskt lagd i sitt sätt att åberopa politisk kamp för att stoppa gentrifieringsprocesser och skapa ett mer jämlikt samhälle. För honom är det tydligt att dessa tre ting hänger ihop: gentrifiering föds ur det kapitalistiska systemets natur och endast via politisk kamp kan vi få stopp på det. Clark blir i jämförelse med Beauregard långt mer radikal i sin syn på gentrifiering, dess bakomliggande orsaker och vad som krävs för att upphäva dess onda kraft.

5.3 Studien som ett praktiskt verktyg

Kan då denna studie fungera som ett underlag för arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden? Studien visar hur ett begrepp kan komma att innehålla flera olika tolkningar och hur respekterade forskare inom ett givet område kan ha väldigt skilda åsikter. Studien visar att forskning inom gentrifiering påverkas av yttre faktorer så som vem som bedrivit forskningen, var hen kommer ifrån eller under vilken tidsperiod forskningen bedrevs. Studien kan ligga till grund för en diskussion om objektivitet kontra subjektivitet och förhoppningsvis lära elever att vara kritiska till det dom läser då studien framförallt visar att gentrifieringsprocessen som sådan ännu inte verkar vara klarlagd och att det inte är någon forskare som står för ”rätt” svar på frågan om vad gentrifiering egentligen är. Studien kan också lära elever att forskning är en kamp om sanningen om verkligheten och de krafter som styr den och att denna kamp ofta är påverkad av yttre faktorer. Genom att studera och använda denna uppsats skulle elever kunna träna upp sin förmåga att kritiskt analysera och jämföra olika påståenden och i bästa fall med hjälp av studien kunna identifiera hur och varför forskning inom gentrifiering skiljer sig åt. Detta rimmar väl med ett av geografiämnets syften i den svenska gymnasieskolan men även med kunskapskraven för kurserna Samhällskunskap 1a1 och Historia 1a1 som alla citerats på sidorna 7 och 8 i denna uppsats. Studien kan därför användas som ett diskussionsunderlag i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt inom geografiämnet i den svenska gymnasieskolan.

6 Slutsatser

Vilka slutsatser går det då att dra efter genomförd studie? För besvara denna fråga följer här en upprepning av studiens syfte och frågeställningar:

Syftet med denna uppsats har varit undersöka hur synen på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen skiljer sig mellan Robert A. Beauregard och Eric Clark genom att studera Beauregard's *The Chaos and Complexity of Gentrification* (1986) och Clark's *The order and simplicity of gentrification – a political challenge* (2005). Studien har även ämnat till att fungera som ett pedagogiskt verktyg inom gymnasieskolan i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden.

Hur skiljer sig Beauregard's och Clark's syn på fenomenet gentrifiering inom den teoretiska forskningen sett till *The Chaos and Complexity of Gentrification* och *The order and simplicity of gentrification – a political challenge*?

För att tydliggöra studiens slutsatser följer nedan en tydlig uppställning av varje frågeställning med tillhörande slutsats:

Vilka faktorer lyfter forskarna fram som centrala kring fenomenet gentrifiering?

Clark använder det kapitalistiska systemet i sin helhet och de effekter detta har på samhället så som ökad polarisering och ojämna maktrelationer som centrala faktorer. Han är tydlig med att gentrifieringen uppstår i bakvattnet av kapitalismens erövrande tendenser. Clark jämför gentrifieringsprocesser med Lenins syn på imperialismen sett till de båda krafternas starkt erövrande natur. Som analysen ovan visat kan hans bakgrund som forskare i Skandinavien vara en anledning till detta. De faktorer han ser som centrala för processens tillblivande är just de negativa delarna av det kapitalistiska samhället så som att graden av socio-ekonomiska skillnader är avgörande för hur stark processen tar sig och hur polariseringen i samhället stärker och upprätthåller gentrifieringen. Clark anser sig alltså ha identifierat ett antal komponenter och faktorer som kan förklara varför och hur en gentrifieringsprocess uppstår.

Beauregard identifierar en mer långtgående komplex process med ett flertal avgörande komponenter. Bland dessa hittar han gentrifieraren och dennes livsstil, den gentrifierade och dess marginalisering och det gentrifierbara områdena, entreprenörer som aktiva ombud och agenter. I likhet med Clark ser Beauregard kapitalismens struktur som något som förutsätter skapandet av vissa delar av denna process. Till skillnad från Clark menar han dock att det inte går att bestämma eller förklara processen utifrån en specifik förklaringsmodell då den är för kaotisk och kan se ut på flera olika sätt.

Vilka förklaringsmodeller till fenomenet använder de?

Clark använder sig av en tydligt strukturell förklaringsmodell. Det går att skönja en marxistisk ådra hos Clark i hans sätt att förklara och se på gentrifieringsprocessen då han söker och finner svaren till hur processen uppstår i de sneda maktförhållandena inom det kapitalistiska systemet och menar att processens effekter på samhället och individen endast är negativa. Clark tar tydligt avstånd från tidigare forskning på området och de förklaringsmodeller som där går att finna så som Lees, Slater's och Wyly's aktörsförklaring med fokus på gentrifieraren och även Neil Smith's mer strukturinspirerade teori om *The rent gap*. De tidigare teorierna är enligt Clark för komplexa och svårdefinierbara och visar inte vad gentrifiering egentligen är eller beror på.

Beauregard menar att fenomenet är för flyktigt, odefinierbart och komplext för att bestämma eller förklara genom en viss sorts förklaringsmodell. Beauregard anser inte att det räcker med det kapitalistiska systemet som bakomliggande faktor eller förklaring till en

gentrifieringsprocess. Det går istället att skönja en nyans av aktörsförklaring hos Beauregard då individer som potentiella gentrifierare tillskrivs en viktig roll för skapandet av processen. Forskarens bakgrund inom amerikansk forskning och det faktum att forskningen bedrevs under mitten på 1980-talet kan vara anledningar till detta.

Vilken syn på gentrifieringsprocessen har de?

Clark representerar en mycket negativ syn på gentrifiering och menar att processen inte är svårbestämd. Han ser på det som någonting enkelt som går att förklaras genom en strukturell förklaring. Han anser att gentrifieringen som fysiskt fenomen måste artbestämmas tydligare inom forskningen då den tidigare teoretiska forskningen har gjort begreppet och processen för komplex och svårbestämd. Det går här att skönja kritik mot just Beauregard. Clark ser fenomenet som så negativt för samhället att det måste stoppas genom politisk kamp i städerna och på landsbygden. Han pratar om politisk kamp för att bryta de ekonomiska och sociala orättvisorna gentrifieringen både förutsätter och förstärker.

Beauregard's syn på gentrifiering är inte lika tydlig. Beauregard menar att gentrifieringen skapar ojämlikhet i samhället på ett liknande sätt som Clark men menar att det nästintill är omöjligt att identifiera processen i praktiken. Han menar att den kan ske på olika sätt och hur alla de delar han ser som livsviktiga för processen måste komma ihop på ett visst ställe för att den ska kunna ta fart. Man kan här tyda en mångsidighet i Beauregard's syn på gentrifiering. Ser man till dennes uppfattning om den tidigare forskningen på området menar han i motsats till Clark att den idealiserat, förenklat och gjort gentrifieringsbegreppet och processen endimensionell.

Undersökningen visar på en långt gången dualitet inom forskningen kring gentrifiering inte bara sett till Clark och Beauregard utan även till den forskning som presenterats tidigare i uppsatsen. En viktig slutsats är dock att de två också är överens om en sak: Kapitalismens struktur är en viktig del i att gentrifiering kan uppstå och att gentrifieringen som sådan skapar olikheter i samhället mellan grupper.

6.1 Studiens praktiska implikationer

Studien kan ligga till grund för ett pedagogiskt verktyg inom geografiundervisningen i den svenska gymnasieskolan i arbetet med källkritik och elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden i form av ett diskussionsunderlag. Nedan följer diskussionsfrågor lärare och elever kan förhålla sig till och inhämta svar på utifrån denna studie i arbetet med källkritik och skapandet av elevers kritiska förhållningsätt till omvärlden:

- Hur ser de båda forskarna på gentrifiering?
- Vilka likheter och skillnader går att identifiera?
- Vilka faktorer framhåller Beauregard som avgörande för en gentrifieringsprocess?
- Vilka faktorer framhåller Clark som avgörande för en gentrifieringsprocess?
- Vilka anledningar kan finnas till att de skiljer sig i sin syn på gentrifiering?
- Diskutera utifrån aspekterna tid, rum och politisk tendens hur det kan komma sig att forskningen kan innehålla olika svar på samma fråga.

7 Egna reflektioner och framtida forskningsfrågor

Efter avslutad studie är det lätt att slås av känslan att gentrifieringens natur aldrig riktigt kommer att kunna blottläggas. Att fenomenet identifierades redan av Friedrich Engels är inte bara fascinerande utan också talande för hur lång tid det har gått sedan de första orden sattes på papper i sökandet efter sanningen bakom detta fenomen. Debatten har sedan varit livlig och det slående hur forskningen spretar åt olika håll och pekar på olika saker som avgörande för att en gentrifieringsprocess skall kunna uppstå. Efter mer än ett århundrade verkar inte forskningen ha kommit fram till något man kan vara överens om och lägga till handlingarna fast att fenomenet idag till skillnad från då är så långt mer utbrett och har blivit naturlig del av stadsutveckling och stadsplanering. Engels ifrågasatte det han såg, en vacker förmåga som verkar ha försvagats under århundradets gång men som denna studie i form av ett pedagogiskt material förhoppningsvis skulle kunna hjälpa att återväcka. Detta faktum att så många frågor kvarstår gör gentrifieringen som fenomen så otroligt gäckande och det är väll på många sätt därför humanvetenskaperna är så långt mer levande och intressanta än naturvetenskaperna.

Efter att nu ha genomfört en teoretisk studie kring gentrifiering lockar det att nästa gång göra en mer praktiskt studie på området. Kanske hade en fallstudie av ett område i Göteborg varit givande och något man hade kunnat ställa emot de resultat denna studie påvisat. En fortsatt teoretisk undersökning kring forskningen på området hade kunnat utgå från frågor så som ”*Står Clark och Beaugard fortfarande kvar vid det de presenterade i ovan undersökta texter eller har de förändrats i sin syn på gentrifiering?*”, ”*Är mer nutida forskning mer benägen att framhålla gentrifiering som något negativt och i så fall varför?*” eller ”*Är mer nutida forskning starkare influerad av strukturella förklaringar kring gentrifieringsfenomenet?*”

8 Referenser

- Beauregard, A, Robert. The Chaos and Complexitiy of Gentrification, In: Smith, Neil. Williams, Peter. *Gentrification of the city- Alternatives to orthodoxy: Invitation to a debate* (1986). s.35-55. Winchester: Berne Convention
- Clark, Eric. The order and simplicity of gentrification-a political challenge, In: Lees, Loretta. Slater, Tom. Elvin, Wyly. *The gentrification reader* (2010). s.24-29. Abingdon: Routledge
- Esaiasson, Peter. Gilljarn, Mikael. Oscarsson, Henrik. Wängnerud, Lena (2012). *Metodpraktikan- Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Fjärde upplagan. Stockholm. Norstedts Juridik
- Glass, Ruth (1964). *London: aspects of change*. Centre for Urban Studies. London. MacGibbon & Kee
- Hallin, Per Olof (2003). *Kulturgeografi- en ämnesteoretisk introduktion*. Första Upplaga Lund. Liber
- http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/geo?tos=gy&subjectCode=GEO&lang=sv&courseCode=GEOGEO01#anchor_GEOGEO01. 11-23-15
- Lees, Loretta. Slater, Tom & Wyly Elvin K (2008). *Gentrification*. New York: Routledge
- Signer, Torun (2014). *Gentrifiering ur ett statsvetenskapligt perspektiv*. Göteborg. Göteborgs Universitet/Statsvetenskapliga institutionen. Kandidatuppsats
- Smith, Neil (1982). *Gentrification and uneven development*. Worcester: Economic Geography
- Smith, Neil (1996). *The new urban frontier- gentrification and the revanchist city*. London: Routledge
- Skolverket (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Västerås. Edita
- Thurén, Torsten (1997). *Källkritik*. Almqvist& Wiksell. Falköping
- Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö. Liber
- www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gentrifiering. 10-04-15